

104

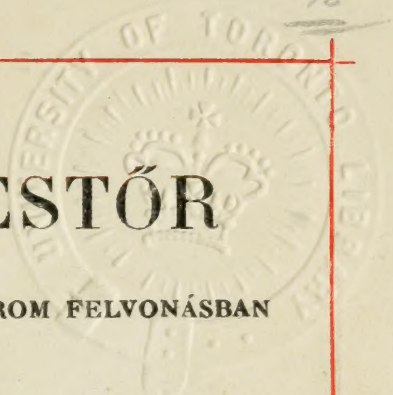
MOLNÁR FERENC ATESTŐR

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

18

A TESTŐR

VÍGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

ÍRTA

MOLNÁR FERENC

Hetedik ezer

BUDAPEST,
FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

KIADÁSA

Copyright 1912 by Hans Bartsch New-York.

★

Fordítás joga minden nyelven fentartva.

★

Előadás joga fentartva.

LaEux
M7276te

610102
4.7.55

Franklin-Társulat nyomdája.

A TESTŐR

SZEMÉLYEK.

A színész.....	Csortos.
A színésznő, felesége	Varsányi Irén.
A kritikus, barátjuk.....	Szerémy.
A mama.....	Haraszthy H.
A szobalány.....	Molnár Aranka.
A hitelező.....	Vendrey.
A páholyosnő.....	Rónaszékyné.

*Először adták a budapesti Vigszínházban
1910 november 19-én.*

ELSŐ FELVONÁS.

Egy híres és ünnepelt színészpár szalon-szobája emléktárgyakkal, koszorúszalagokkal, kissé túlsúfolva czifra bútorral, szőnyeggel, képpel, fotografiával, kazetákkal, szobrokkal. Tavaszi alkonyat. A pianinón színes selyemernyős lámpa ég. A színésznő a zongoránál ül és egy csendes, szomorú Chopin-melódiát játszik. A színész és a kritikus a két bőrfotelben ül, ujságot olvas. Hátul a bejáratajtó mellett a mama és szobaleány egy nagy kofferbe s két kisebb utitáskába csomagol. Mikor a függöny felgörül, egy ideig csak ez történik.

MAMA. Hát akkor a Prinzivalle-ruhák itthon maradnak.

SZINÉSZ. Itthon maradnak.

MAMA. Monna-Vannát nem játsza?

A TESTŐR.

SZINÉSZ *idegesen.* Hogy játszanám Monna-Vannát, mikor épen most mondom, hogy a Prinzivalle-ruhák itthon maradnak? Ilyet még életemben nem hallottam. Hát mit gondol, miért mondom, hogy a Prinzivalle-ruhák itthon maradnak? Hogy kérdezhet ilyet?

MAMA. Jó, jó, jó.

SZINÉSZNŐ *zongorázva.* Jó, jó, jó. Éde-seim, csak veszekedjeteK.

KRITIKUS. De gyerekek, gyerekek, az istenért!

SZINÉSZ. Igen, mert akárhányszor vendégszerepelni megyek, mindig ezt csinálja. Több esze van, mint hármunknak együttvéve és mégis adja az ostobát, csak azért, hogy engem idegessé tegyen.

MAMA. Kell is magát idegessé tenni. Verjen meg.

SZINÉSZNŐ. De mama, mama!

KRITIKUS. Mama!

SZINÉSZ. Hát most miért mondta, hogy verjem meg? Minek bosszant? Ezt is csak azért mondta, hogy...

ELSŐ FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. *Abbahagyja a zongorázást.*
Csak veszekedjeteK édeseim, csak veszekedjeteK szépen. Neked csak annyit mondok. mama, hogy ha majd aztán engem is idegessé teszel. én... én... én... kidoblak.

MAMA. Egy anyával így beszélni!

SZINÉSZNŐ. Augusztusban lesz tizenegy éve, hogy így beszélek veled, most kezdsz elkeseredni?

KRITIKUS. Már tizenegy éve?

SZINÉSZNŐ. Tizenegy éve van nálam, bizony. Öregszünk, Mezei. öregszünk drágám.

KRITIKUS. Tizenegy éve!

SZINÉSZNŐ. Két évig volt a háznál, mint szakácsné, húsz forinttal és kilenc évig mint anya 50 forinttal.

MAMA. Nem leszek itt még kilenc évig, nyugodt lehetsz.

SZINÉSZ. Megreped a szívem. ne ijesztgessen.

MAMA. Hát látod, hogy beszél velem.

SZINÉSZ. És már legalább ezerszer

megmondtam, hogy ne tegezze a feleségemet.

MAMA. Még ezt se? Tudom, mit akar velem, tudom. Hat hónapja, hogy Hellént feleségül vette és én igazán mindig úgy bántam magával, mintha a fiam lenne. Mégis jobban utál, mintha az igazi anyósa lennék. Nem, ezt én nem bírom sokáig.

KRITIKUS. Mindig mondtam magának: színésznő anyjának lenni még akkor is keserves dolog ha az ember szüli a színésznőt. Hát még, ha készen kapja!

MAMA. Hogy maga kicsoda, azt tudom. Hogy maga mért utál, azt tudom. Magának legalább van rá oka, édesem.

SZINÉSZ *ordítva*. Mama!

MAMA. Jó, jó. *Becsapja a koffert, kimegy, becsapja az ajtót.*

SZOBALÉÁNY. Kérem szépen, minden be van csomagolva. *Átadja a színésznek a kulcsokat.*

SZINÉSZ. Vigyék le a holmit a kapu alá.

ELSŐ FELVONÁS.

SZOBALÉÁNY. Igenis kérem. *A két kis táskával el.*

KRITIKUS. Hány napig tart a vendég-szereplés ?

SZINÉSZ. Három este játszom. Hamletet, III. Richárdot, Ármány és Szerelmet.

SZINÉSZNŐ. Pénteken itthon leszel.

SZINÉSZ. Pénteken itthon leszek.

SZINÉSZNŐ. Ideges vagy.

SZINÉSZ. Ideges vagyok.

SZINÉSZNŐ. Kicsit utálatos vagy.

SZINÉSZ. Kicsit utálatos vagyok.

SZINÉSZNŐ. Ilyenkor jobb, ha szóba sem áll veled az ember.

SZINÉSZ. Ilyenkor jobb, ha szóba sem áll velem az ember.

Szünet.

KRITIKUS. Hja, ja.

SZINÉSZNŐ *sóhajtva*. Már ez így van.

SZINÉSZ *az újság mögül*. Már ez így van.

KRITIKUS. Istenem, mit mondana a ti imádott közönségtek, ha látná, hogy két ünnepezt kedvence ilyen savanyúan érintkezik egymással.

SZINÉSZNŐ. Elég édesen érintkezem vele a színpadon. Itthon legalább . . .

SZINÉSZ. Itthon legalább ?

KRITIKUS. De gyerekek, gyerekek ! *Két ember kiviszi a koffert.* Nicht vor diese Leute.

SZINÉSZ. Hathónapi házasság után ide jutottunk.

KRITIKUS. Csak te vagy a hibás. Én tíz év óta nem mozdulok el mellőle és hozzám édesebb, mint valaha.

SZINÉSZ. Könnyű neked. téged nem szeret.

SZINÉSZNŐ. Istenem, ami a szerelmet illeti . . .

SZINÉSZ. Tudom, tudom, engem sem szeretsz. *Felkel, hozzámegy.* Mondd édesem, ma még úgy sem mondtad. Mondd, hogy már nem szeretsz. Valami szép emlék, valami érzelmes búcsúszó csak kell, amit magammal vigyek Mezővásárhelyre. Mondd, hogy nem szeretsz.

SZINÉSZNŐ *elfogódottan.* Nem, nem, ez nem tréfa.

ELSŐ FELVONÁS.

SZINÉSZ. Ép azért, mondd ki bátran. Így még talán megszokom valahogy. De percről - percre. pillanatról - pillanatra egyre jobban érzem . . . ez emberkinzés. Mondd folyton. szoktass hozzá. Tudtam, hogy a szerelem nem tart nálad sokáig, de én csak szeptemberre vártam a végét. Most még csak május van.

SZINÉSZNŐ. Május van. *Az ablakra néz.*

KRITIKUS. Szép tavasz. Szép május.

SZINÉSZNŐ. Szép május. *A szobkendőjét a szeméhez teszi.*

SZINÉSZ. Mit siratsz ?

SZINÉSZNŐ. Nem sírok.

SZINÉSZ. Hát miért teszel úgy, mintha valamit siratnál ?

SZINÉSZNŐ. Úgy rám jön néha.

SZINÉSZ. Tudom én, te mit siratsz. Te a szabadságodat siratod.

SZINÉSZNŐ. Ha olyan jól tudod, minek kérdezed ?

SZINÉSZ. Hát válj el tőlem. Váljunk el. Mondjuk meg egymásnak becsületesen, hogy vége; te mégis jobbra. én

megyek baira. te is megvigasztalódom. én is megvigasztalódom. Jobb ez, mint az, ami itt most kezdődik kettőnk közt, ez a hazudozás, ezek a titkos sirások, ezek a . . . ezek a Chopin-zenék . . . ezek a . . .

SZOBALÉÁNY *belép*. Itt van egy ember egy számlával.

SZINÉSZ *szünet után*. Jőjjön be!

HITELEZŐ *belép*. Jó napot kívánok!

SZINÉSZ. Mit akar?

HITELEZŐ *boldogan néz körül*. Kezét csókolom, művésznő.

SZINÉSZNŐ. Jó napot!

SZINÉSZ. Mit akar?

HITELEZŐ. Nagyságos művész úr, alázattal esedezem, legalább valami kis részletet méltóztassék . . . 460 korona az egész . . . legalább 100 koronát . . . Isten bizony, engem szid össze a főnököm.

SZINÉSZ. Mi megy ma este a színházban?

KRITIKUS. A Windsori vig nők.

SZINÉSZ *barátságosan a vállára üt*. Mondja csak, mondja maga derék, szép, hazafias

ELSŐ FELVONÁS.

magyar ember. látta már a Windsori víg nőket ?

HITELEZŐ. Hogyne láttam volna, mikor a Rétháti művész úr 600 koronával tartozik.

SZINÉSZ. Hát holnap mi megy ?

HITELEZŐ *felragyogva*. A Pont Biquet-család.

SZINÉSZ *névjegyet vesz elő*. Azt még nem látta ?

HITELEZŐ. Nem.

SZINÉSZ *ír a névjegyre*.

HITELEZŐ *belenéz az írásba*. Nem lehetne páholyt ?

SZINÉSZ *habozva*. Páholyt ? Mennyi is az a követelés ?

HITELEZŐ. Négyszázhatvan korona.

KRITIKUS. Páholy csak 500 koronán felül van.

SZINÉSZ. Na jó. nem bánom, de csak azért. mert olyan derék, szép. hazafias magyar ember. Hogy hívják ?

HITELEZŐ. Weingruber.

SZINÉSZ. Éljen !

KRITIKUS. Éljen.

SZINÉSZ. Fogja. Este fél hétkor vigye ezt fel a . . .

HITELEZŐ. Tudom, tudom. Én ne tudnám? *Kezet akar csókolni.*

SZINÉSZ. Csak hagyja. *A szájához nyomja a kezét.*

HITELEZŐ *az asszony felé.* Kezét csókolom, művésznő.

SZINÉSZNŐ *utána szól.* Szép ember . . . itt van . . . egy szál virág a gomblyukába. *Egy vázából virágot ad neki.*

HITELEZŐ. Óh, édes Istenem . . . Kezét csókolom. *Kapkod a keze után, aztán elmegy.*

SZINÉSZNŐ *a zongorához ül.*

SZINÉSZ. Egy nagy szívességre kérlek.

SZINÉSZNŐ. Tessék!

SZINÉSZ. Chopint ne játszd.

SZINÉSZNŐ. Miért?

SZINÉSZ. Mert én érzem, hogy nem nekem szól.

SZINÉSZNŐ. Hát kinek szól?

SZINÉSZ. Ezek olyan elkeseredési dolgok a nőknél. Senkinek se szólnak, ezek

ELSŐ FELVONÁS.

olyan bezongorázások a világba, olyan vágyódások, ezek a legtisztességtelenebb dolgok, amik nem méltók egy férjes nőhöz.

SZINÉSZNŐ *sóhajtván.* Jó becsukja a zongorát. Hát ezt se szabad.

SZINÉSZ. Most boldog vagy, mi? Most mártir vagy. Most túrsz, most szenvedsz, te szegény, mi?

SZINÉSZNŐ. Ha tudnád milyen kevéssé szenvedek, nem volnál ilyen vidám.

SZOBALÉÁNY *bejön egy nagy bokrétával.*
A nagyságos asszonynak hozták.

KRITIKUS. Puff.

SZINÉSZ. Ki hozta?

SZOBALÉÁNY. Egy kis leány az üzlethől.

SZINÉSZNŐ. Nem mondott semmit?

SZOBALÉÁNY. Nem.

SZINÉSZ. Jól tudod, hogy hiába kérdezed. Ezek nem szoktak semmit sem mondani, te kis hamis.

SZOBALÉÁNY. Nem szólt semmit, letette és elszaladt, én még azt hittem, hogy fél, hogy nem vesszük át, azért szökött el. *El.*

KRITIKUS. Gyönyörű virág. Ki küldhette?

SZINÉSZ. Én már nem is kérdezem. Önagyságának valami titokzatos tisztelője. Már nem az első, nem, öregem. A fiú nagyon sűrűn küld.

SZINÉSZNŐ *kezében tartja a bokrétát, névjegyet vesz észre rajta, letépi róla és el akarja dugni.*

SZINÉSZ. Csak dugd el fiam, hogy ne lássam.

SZINÉSZNŐ. Mit?

SZINÉSZ. Azt a borítékot, ami rajta volt, és amiben a tisztelőnek a névjegye van néhány szerelmi nyilatkozattal. Add ide azt a borítékot.

SZINÉSZNŐ. Nem volt rajta boríték.

SZINÉSZ. De volt! Azonnal add ide!

SZINÉSZNŐ. Nem adom.

SZINÉSZ. Parancsolom, hogy add ide!

SZINÉSZNŐ. Nem adom. És egy és mindenkorra: nem fogom tűrni ezeket az oknélküli féltékenykedéseket. Színésznő vagyok, a közönségem tisztel, becsül és szeret. én kaphatok virágot anélkül, hogy

ELSŐ FELVONÁS.

ezért neked felelősséggel tartoznám. Igazán, ha ügyvédnek volnék a felesége, az ezt természetesnek találná. De mert színész az uram, hát jeleneteket csinál. Hisz ez rettenetes!

SZINÉSZ. Parancsolom, hogy a levelet add ide! Tudni akarom ki az, aki vörös rózsákkal fejezi ki tiszteletét és becsülését. Ez már legalább a tizedik ilyen bokréta. A tiszteletnek is van határa. A becsülésnek pláne.

SZINÉSZNŐ. Nem adom. Igenis, van hozzá levél és én nem adom. Igenis, tudom, kinek a neve van a levélben, és én nem adom. És aki ezt küldte, az tisztel és becsül és szeret és mégse adom. Na? *Szünet.*

KRITIKUS *az ablaknál.* Itt a május, a szép enyhe május. *Szünet.*

SZINÉSZ. Itt állunk, ide jutottunk félévi házasság után.

SZINÉSZNŐ. Igenis, ide. *El balra, becsapja az ajtót.*

SZINÉSZ *szavalva.*

Miként fanyar gyümölcs, mit ize elhagy,

S a nedv, zamat s illatja párolog...

Akként a szív...

KRITIKUS. Ne szavalj!

SZINÉSZ. *izgatottan jár fel s alá.*

KRITIKUS. A család barátjára nézve nincsenek kínosabb pillanatok, mint az ilyenek. Férfiember hogy viselheti magát így? Ha mindenáron tudni akarod, hogy ki küldte a virágot, annak ezer más módja van és mind az ezer jobb, mint ráripakodni az asszonyra. Csak ismerheted annyira, hogy ez, ez inkább a fejét vágatja le, mintsem hogy most megmondj kitől kapta. Nincs könnyebb, mint az üzletben utána járni.

SZINÉSZ. Ugyan miért járjak utána?

KRITIKUS. Hát ha tudni akarod, hogy ki küldte.

SZINÉSZ. Hisz épen az az, hogy tudom, ki küldte.

KRITIKUS. Tudod?

SZINÉSZ. Hát persze, hogy tudom.

KRITIKUS. Hát akkor... hát ki küldte?

SZINÉSZ. Én.

KRITIKUS. Micsoda? Te? Te küldted?

SZINÉSZ. Én, én.

KRITIKUS. Bolond vagy?

SZINÉSZ. Igen.

KRITIKUS. Most már igazán azt kell hinned, hogy... *más hangon* te küldted neki a bokrétát? A te neved van a levélben.

SZINÉSZ. Nem.

KRITIKUS. Hát?

SZINÉSZ. Nahát most már mindent meg kell mondanom neked. Érzem, hogy nem marad meg bennem, ezt közölnöm kell valakivel... Meg aztán ebben a dologban még szükségem is lehet rád... igen, igen, határozottan szükségem van rád.

KRITIKUS. Mi ez?

SZINÉSZ. Mindent elmondok. öregem, most már hadd beszéljem ki magamat végre. Hiszen oly régen kinez ez a dolog. Hát kezdjük ott, hogy te is tudod ki volt Helén, mikor elvettem.

KRITIKUS. Tudom.

SZINÉSZ. Tudod, hogy mielőtt elvettem nagyon viharosan élt.

KRITIKUS. Na, na, na.

SZINÉSZ. Hagyd öregem, csak hagyd. én tudom. Férj vagyok. de nem vagyok buta férj, én nyitott szemmel vettem feleségül ezt az asszonyt. Viharzott szegényke. sokat viharzott. És egyetlen egy szeretőjéhez sem volt hű egy fél évnél tovább.

KRITIKUS. Na, na, na.

SZINÉSZ. Összegezzük röviden, ahogy okos emberekhez illik. Sok szeretője volt. Rengeteg volt, ha össze akarnám számolni azokat, akikről tudok . . . Regmeczy. Stellenburg, Rétháti . . .

KRITIKUS. Ne fáradj fiam. én már rég leltárt csináltam. Tizenegy volt

SZINÉSZ. Velem együtt?

KRITIKUS. Nélküled.

SZINÉSZ. Kilenc volt, pardon.

KRITIKUS. Sárvárit nem számítod?

SZINÉSZ. Nem is. Az egy gyalázatos pletyka volt. Kőházy pedig halálosan szerelmes volt belé, de ő utálta.

KRITIKUS. Tehát kilenc igazi, egy pletyka és egy. akit utált. összesen tizenegy.

SZINÉSZ. Kilenc.

KRITIKUS. Tizenegy.

SZINÉSZ. Kikérem magamnak, hogy az én feleségemben kételkedjék bárki is a világon. Kilenc volt.

KRITIKUS. Mondjunk kilencet. Még ez a kilenc se biztos, csak az az egy biztos, hogy én. Fájdalom, nem voltam.

SZINÉSZ. Most ne sírj, öregem, most egyébről van szó. Karácsony előtt vettem feleségül és most itt a május, most letelt a félév. Az a bizonyos félév, amelynél tovább nem bírt meglenni senkivel sem. És most itt a tavasz, most itt a tavasz és én érzem, hogy ez a csendes, szelid, szomorú kis nő kezd nem bírni magával. Énnekem is az a sorsom, ami a többinek. És jön. jön. feltartóztathatatlanul jön, én érzem.

KRITIKUS. Ki jön?

SZINÉSZ. A harmadik. Vagy a tizedik. Vagy a tizenkettedik. Az új. Én érzem, hogy közeledik, hogy jön, — olyan biztosan jön, mint a tavasz.

KRITIKUS. Hm, hm.

SZINÉSZ. *A zongorára mutat.* Chopin. Ábrándozás. Este nem gyujt lámpát. maga elé néz.

KRITIKUS. Nem gyujt lámpát? Baj.

SZINÉSZ. Beszélek hozzá, rám néz. de nem hallja.

KRITIKUS. Baj.

SZINÉSZ. Ablakon kibámul. Aztán megint Chopin. Baj. Sír, sír, ha egyedül van — nem baj. De ha én meglátom rajta, letagadja. Baj. Faggatni kezdtem.

KRITIKUS. Nagy baj.

SZINÉSZ. Nem bánom. Én ezt az aszszonyt elvesztettem. Ezt érzem, tudom. Legalább tudjam, mit akar. Lassan, óvatosan, okosan, férfiakról beszélgettünk. Meg akartam szimatolni, hogy miféle ember az, aki most kéne neki. Bolond vagyok, szerelmes vagyok, már azt gondoltam: hát istenem, ha majd megtudom, milyet akar, megpróbálok olyan lenni. Okos dolog, mi?

KRITIKUS. Évek óta nagyobb számár-
ságot nem hallottam.

SZINÉSZ. Ne csúfolj a bajomban, kérlek.

KRITIKUS. Na és hát mit tudtál meg?
Mire van gusztusa?

SZINÉSZ. Katonára.

KRITIKUS. Ne mondd.

SZINÉSZ. Na, nem valami huszártisztre,
valami fess oberlájdinantra. Ez már . . .
Ezen . . . Ennél . . . Nem. Valami olyan
finom, elegáns, udvari, grófi katonáról
ábrándozik. A bohémeket, civileket, kö-
zönséges katonákat, közönséges grófokat
megunta. Most ezt vette a fejébe. Testőr.
Most ez kell. Finom, elegáns, parfümös
katona, aki folyton az udvarnál, főherceg-
nők közt jár . . . gazdag, előkelő, udvari
modorú . . . Egy óra hosszant magyarázta
nekem, hogy ez a férfi ideálja. Férfias
és mégis sima . . . Szalonember és mégis
katona . . . Isten tudja. Ilyenek a nők. És
én érzem, hogy ennek rossz vége lesz.

KRITIKUS. Ugyan miért?

SZINÉSZ. Kérlek, egy ilyen asszony el-

kezd gondolkozni egy testőrrel, gondolkodik. ábrándozik róla és addig gondolkodik, amíg egyszer csak az a testőr bejön az ajtón.

KRITIKUS. Baj.

SZINÉSZ. Persze, hogy baj, de én nem hagyom magamat, öregem. Nem. Már nem vagyok fiatal. És sokat voltam szerelmes életemben . . . Vagy tudja Isten . . . sohasem voltam szerelmes, csak most . . . Még soha úgy nem, mint most. Az utolsó, a legnagyobb, a legégőbb, a legkínzóbb szerelem ez, édes barátom. A legszebb, a legfájdalmasabb . . .

SZOBALÉÁNY *belép.* Nagyságos úr, kérem. az az ember visszajött.

SZINÉSZ. Melyik ember?

SZOBALÉÁNY. Aki a számlával volt itt.

SZINÉSZ. Mit akar?

SZOBALÉÁNY. Azt mondja, hogy nem kell neki a páholy.

SZINÉSZ. Miféle páholy? Ja, az az ember . . . Miért nem kell neki a páholy?

SZOBALÉÁNY. Mert abban a darabban

ELSŐ FELVONÁS.

nem tetszik játszani és azt mondja, hogy ha a nagyságos úr nem játszik, akkor az egész színház nem ér semmit.

SZINÉSZ. Dobja ki.

SZOBALÉÁNY *vállat von.*

SZINÉSZ. Csak dobja ki... És ne merjen zavarni, látja, hogy beszédem van. *Szobaléány el. Hallatlan. Fel-alá jár.* Hát mondom, faggatni kezdtem, hogy miféle férfi az... illetve nem... Igen, igen... Mondom, ez az utolsó, a legfájóbb szerelmem, tudod, azé a férfié, aki még nem öregszik, de akinek a «tél dere» már megüté fejét — ez az a szerelem, amibe aztán minden erőnkkel, önérzetünkkel, életvágyunkkal kapaszkodunk... Nem, nem, ezt a nőt már nem adom oda senkinek... Ez már nem múló dolog, ez már a végzetem, a szerencsétlenségem... Ez már minden. És ha belehalok, akkor sem. *Fel-alá jár.* Mégis csak szép az ilyen egyszerű embertől, hogy nem kell neki a színház, ha én nem játszom. Hidd el, jól esik az ilyen

KRITIKUS. Oh, igen.

SZINÉSZ az ajtón kiszól. Itt van még az az ember?

SZOBALÉÁNY hangja. Már elment.

SZINÉSZ. Na nem baj. Hát barátom, éjszakákon át kínlódtam. Azzal a rettenetes érzéssel néztem rá, mikor aludt, hogy nem kellek többé neki. Mert szereteti, ezt tudom. Nem a hirnevem miatt jött hozzám feleségül. Nem. És többrebecsült, mint a többit, mert nem akart a szeretőm lenni. Tudod, hogy másfél évig kínlódtam miatta. De ő megbecsült. A feleségem akart lenni.

KRITIKUS. Ugy van.

SZINÉSZ. Miért mondod ezt így?

KRITIKUS. Sehogyse mondom. Azt mondom: úgy van.

SZINÉSZ. Mert elvettem? Nem, nem, hiába nézel, nem vétette el magát velem. Én vettem el. Mert szerettem. Hiába nézel.

KRITIKUS. Már igazán nem tudom, hogy nézzek.

SZINÉSZ. Jó, jó, én értelek. De te ezt

ELSŐ FELVONÁS.

sohse fogod megérteni, mert neked itt nincs. *(A szívére mutat.)* Nekem van. Én tudok szeretni és szenvedni. És tudok ragaszkodni életem minden erejével egy nőhöz.

KRITIKUS. Ehhez lehet is.

SZINÉSZ. Nahát. Hát mondom, kérlek, egyszerre csak tisztán állt előttem, hogy vége. Mindennek vége. Kétségbe voltam esve. Megpróbáltam kedves, jó lenni, vadul szabadjára bocsátottam a szereimemet, forró voltam, fiatal, hiába. Nem használt. Egyre idegenebb lett hozzám, de napról-napra. Éreztem, ahogy hült. Jött, jött, jön az a testőr, már útban van. Ő talán még nem is tudja, de már jön... Hát én erre egy szép napon elhatároztam...

KRITIKUS. Hogy elébe mégy.

SZINÉSZ. Nem. Hanem azt mondtam magamban: jó. Ha testőr kell, ha harmadik kell, ha új ember kell... Hát... majd eljátszom én neki a testőr szerepét. Folyton azt írástok a színészeiről, hogy száz

meg száz ember, száz különböző alak él benne. Hát miért ne éljen bennem épen egy testőr is.

KRITIKUS. Micsoda ?

SZINÉSZ *lassan kezd nekihevülni.* Vagy vagyok nagy művész, vagy nem. Vagy igaz az, amit tíz év óta írsz rólam, vagy nem. Vagy tudok mindent, amit csak akarok. ezerféle alakot öltetni, átélni, végigjátszani, vagy nem. Most jöjjön a mesterségem és mutassa meg, hogy mit tud !

KRITIKUS. Hogyan... más alakban jelentkezni nála ?

SZINÉSZ. Úgy van.

KRITIKUS. Ez nevetséges.

SZINÉSZ. De még milyen nevetséges. Olyan nevetséges, öregem, hogy már sírni is lehet rajta. Minden szerelmes férfi nevetséges, ha már az asszony nem szereti.

KRITIKUS. És hogy képzeled ezt ?

SZINÉSZ. Olyan bután, olyan egyszerűen, ahogy a gyerekek elképzelnék. Testőrnek öltözni, végigjátszani egy komédiát neki, meghódítani, visszakapni.

ELSŐ FELVONÁS.

KRITIKUS. Komikus.

SZINÉSZ. Minden komikus, amit egy megunt szerelmes csinál, kivéve, ha főbelövi magát. Hát engedd meg nekem, hogy ez előtt a komoly dolog előtt megpróbálkozzam a komikussal is.

KRITIKUS. Hát ennyire vagy?

SZINÉSZ. Ennyire. Ennyire. Ennyire.
Egyre síróbb hangon mondta.

KRITIKUS. Csak nem sírsz?

SZINÉSZ. Nem tehetek róla, úgy megszoktam már, hogy a színpadon igazán folyjanak a könnyeim, hogy most már az életben sem tudom magamat visszatartani.

KRITIKUS. Engedd meg, hogy én viszont nevessek.

SZINÉSZ. Megengedem, öregem. Nevettem ezen a gondolaton magam is eleget, eleinte. Aztán csak mosolyogtam. Aztán csak gondolkoztam és ahogy ez dolgozott az agyamban . . . mert hiszen dolgozott, mert hiszen szerep . . . és minden elszáll a színész agyából, ha kell, csak a szerep.

a szerep, az ragad bele, az rágja, eszi, tépi, dolgozza... attól nem lehet szabadulni. Hiszen, ha más ötlettel akartam volna visszahódítani, azt rég elvetettem volna... De tudja Isten... mert ez a bolondság egy szereppel, egy nagy, egy jó szereppel függ össze, hát ez a véremmé vált, ez többé nem eresztett el.

KRITIKUS. De hiszen...

SZINÉSZ. Ne is próbálj lebeszélni róla. Most nagyon kicsinyesnek és komikusnak látszol előttem a józanságoddal, mikor erről a vad és szerelmes játékról, erről a halálosan szép és komoly gyerekségről van szó.

KRITIKUS. Csak mondd, mondd tovább.

SZINÉSZ. Dolgoztam, kidolgoztam a részleteit... A kosztümöt, a hangot, a járást, a testtartást, a mozdulatokat, mindent és közben egyre jobban láttam, hogy az asszony menthetetlenül elveszett számomra. És ezzel egyre jobban nőtt jelentőségében ez az ötlet, mert végül már tisztán állott és tisztán áll

most előttem: ez az egyetlen módja annak, hogy ez az asszony még egyszer az életben szerelmesen nézzen rám. Érted?

KRITIKUS. Kezdem.

SZINÉSZ. Ebben a formában, ahogy most itt állok, ahogy most itt látsz, erre az egész életre végzett velem. Megúnt. Tudod mi ez? Megúnt engem, aki szerelmes vagyok belé! Szerelmes vagyok belé! És nekem kell az a meleg pillantása. nekem kell egy felhevült szava, egy ölelése, ha másképp nem, hát — csalás útján. Érted? Az életemet adnám oda egy őszinte csókjáért . . . Hátha így valami kis remény nyílik erre, ezt ne próbáljam meg?

KRITIKUS. És ha nem sikerül, ha rád ismer?

SZINÉSZ. Akkor nem sikerült, akkor rám ismert. Rosszabbul nem lesz, mint ahogy most van.

KRITIKUS. És ha sikerül és ha nem ismer rád?

SZINÉSZ. Akkor két eset van: vagy meghódol, vagy nem hódol meg. Ha nem hódol meg, akkor nyugodtabb leszek. . . Azt mondom: ellentállt, hű maradt hozzám. Ha meghódol, akkor megkaptam, amit akartam és egyben tudom, hogy hajlandó volt megcsalni, hogy el kell mennem tőle, hogy vége mindennek. És inkább legyen vége mindennek, mint így élni.

KRITIKUS. No és mit csináltál?

SZINÉSZ. Ebből rögeszme lett. Sè nappal, se éjjel nem gondoltam másra, csak erre és barátom, megyek egyszer benn a városban, délben sétálgatok, és ahogy elsétálgatok egy egyenruhás bolt előtt, meglátok a kirakatban egy sisakot. Egy fehér, lószőrforgós, nagy, ezüstsisakot, aminőt az arcière-testőrök viselnek. Tudod, erre a szó szoros értelmében beszédültem a boltba. Nem is tudom, hogy kerültem a tulajdonos elé, de elég az hozzá, hogy egyszerre csak szentől szembe állottam vele és azt mondtam

ELSŐ FELVONÁS.

neki: «Kérem szépen, nekem egy teljes arcière-testőri egyenruha kellene».

KRITIKUS. Na és a szabó . . .

SZINÉSZ. A szabó persze ismert, rám ismert, mosolygott, hajlongott, a dolgot roppant természetesnek találta és azt mondta: «Bizonyára valami új szerep». Mondom neki: Igen. Kérdezi: Nagy szerep, jó szerep? Mondom neki: Uram ez a legnagyobb, a legjobb, amit valaha játszottam. Így még nem féltem szereptől soha. Mondhatom neked, öregem, még soha szabóval ember ilyen mélyen őszinte nem volt.

KRITIKUS. Nos, és aztán?

SZINÉSZ. Aztán mértéket vettek, egy hét múlva próbáltam, és egy csütörtöki napon a kész egyenruha és a teljes felszerelés megérkezett, ide a szomszédházba, Arnóthfáyhoz, aki be van avatva, mint most már te is. Az ő lakásán van a ruha.

KRITIKUS. Na és volt már rajtad?

SZINÉSZ. Volt.

KRITIKUS. Mikor?

SZINÉSZ. Egyszer, amikor nagyon elkeseredtem. Mert sokáig hevert itt. Tudtam, hogy fel fogom egyszer venni, csak azt nem tudtam, mikor jön el a napja. Egyszer aztán egy nagyon kétségbeesett napon felvettem az uniformist, kimaszkiztam magamat aranyszőkére, finomra, fiatalra, kis bajusszal, fehér keztyűvel és itt, ezalatt az ablak alatt, úgy alkonyatkor, félhatkor, fenszterpromenádot adtam a feleségemnek.

KRITIKUS. Nem féltél, hogy rád ismer?

SZINÉSZ. Nem. Mert hittem magamban, a tehetségemben, a szerepben. Hát miért játszom szerepeket? Pénzért, dicsőségért. És ha pénzért, dicsőségért tudok, miért ne tudjak akkor, amikor minden pénznél és minden dicsőségnél többről, a magam nyomorult, fájdalmas, szerelmes életéről van szó? És éreztem, hogy jó vagyok ebben a szerepben, hogy jól mozgok, jól jellemzek, éreztem, hogy sikerült. Sétáltam erre vagy tizenötször.

KRITIKUS. És az asszony?

SZINÉSZ. Lenézett rám az ablakból, Megnézett. Aztán később, mintha mosolygott volna. Akkor megrémültem, mert azt hittem rám ismert.

KRITIKUS. Biztos.

SZINÉSZ. Nem, nem. Kipróbáltam. Szerényen, diszkréten szalutáltam neki, erre hirtelen elkomolyodott az arca, bosszús lett és tüntetően lebocsátotta a függönyt.

KRITIKUS. Lehet, hogy csak belement a tréfába.

SZINÉSZ. Várj, végleg bebizonyult, hogy nem ismert rám. Hát ekkor boldogan rohantam el. Boldog voltam, mint férj, hogy ilyen tisztességesen viselkedett . . . istenem . . . istenem . . . látod, hova jutottam. És boldog voltam, mint színész, hogy a szerep sikerült. Mert most már, ugy-e tudhattam, hogy egy nagyszerű eszköz van a kezemben az ő kipróbálására. És ha csüggedtem volna, ő maga buzdított a folytatásra, mert mi történt mikor haza jöttem este?

KRITIKUS. Nos ?

SZINÉSZ. Vacsoránál egyszerre csak elkezdett mesélni arról, hogy az udvar Budapesten van. És mesélt egy szemtelen, de gyönyörű csodaszép testőrrel, aki az ablak alatt tüntetőleg sétált, és aki nem megy ki a fejéből. Hát aztán ne bolonduljon meg ettől végleg az ember ? Hát lehet ezt, ezt abbahagyni ?

KRITIKUS. Határozottan nem.

SZINÉSZ. Na már most én aznap este vacsora után magamban bosszankodni kezdtem. Haragudtam !

KRITIKUS. Kire ?

SZINÉSZ. Meg leszel lepetve. A testőrre. Féltékenykedni kezdtem reá.

KRITIKUS. Ez nem is meglepő. Nagyon természetes.

SZINÉSZ. Mert attól a naptól kezdve két ember él bennem. Most már ne neved ki, mert bolondságnak csak bolond következményei lehetnek. Két ember él bennem. Egy férj és egy testőr. Mint férj, őszintén dühös voltam, amiért

a testőrt dicsérte. Viszont, mint testőrnek. hízelgett a dolog. És kezdtem meg-részegegni az ötletemtől. Hidd el, ennél izgalmasabb játékot el sem lehet képzelni. Most már biztos volt, hogy végig játszom az egészet. Harmadnap újra sétáltam, aztán megint sétáltam, és ennél a harmadik sétánál, akár hiszed, akár nem — agit adott.

KRITIKUS. Hogy-hogy?

SZINÉSZ. Légy nyugodt, bizonyos, hogy bátorított. Nem képzelődés öregem.

KRITIKUS. Ugyan mit csinált?

SZINÉSZ. Szalutáltam neki és vissza-köszönt. Még pedig mosolyogva. Még aznap este tiszteletteljes levelet írtam neki a színházhoz, ezzel az aláírással: Graf Viktor von Latour-Schönichen. És a levélben bocsánatot kértem az ablakalatti sétáért, de megírtam, hogy udvari ember vagyok, más módon őt nem láthatom, pedig rajongok a művészetéért. Ne értsen félre, biztosítom hódolatomról, szerdán délután félháromkor jőjjön megint az ablakhoz.

SZINÉSZ. Nos ?

SZINÉSZ. Szerdán délután fél háromkor odajött az ablakhoz.

KRITIKUS. Ez már beszéd !

SZINÉSZ. No öregem, erre aztán én is elszemtelenedtem. Virágbokkrétát küldtem neki. névjeggyel, mert névjegyet is nyomattam. Itthon, mikor hazajövet megláttam a virágot, olyan jelenetet csináltam, mint az imént. Azt hazudta, hogy névtelenül küldte öltözőjébe egy tisztelője, egy asszony, aki máskor is szokott neki virágot küldeni. De azért délután már ide kitette az ablakba. Azontúl minden áldott nap küldtem neki bokkrétát, névjeggyel, a színház öltözőjébe, de ezeket már nem hozta haza. sőt egy árva szót sem szólt nekem róluk. Most következett egy levél.

KRITIKUS. Tőled ?

SZINÉSZ. Tőlem. Azt írtam neki, hogy mint őszinte művészetbarát, meg szeretnék a nagy művésznővel ismerkedni, de nincs közös társaságunk és így nem tu-

dom a módját a megismerkedésnek. Csak arra feleljen, nincs-e kifogása a velem való személyes megismerkedés ellen. *Papirt húz elő.* Itt a válasz. Csak ennyi: «Nincs kifogásom ellene.» *Odadja a papirt.*

KRITIKUS *Olvas.* «Nincs kifogásom ellene». *A fejét vakorja.* Most már én is izgatott vagyok, öregem.

SZINÉSZ. Pedig te csak voltál belé szerelmes.

KRITIKUS. Vagyok, vagyok.

SZINÉSZ. Jó, öregem. Most hagyjuk ezt. És ha vagy, annál inkább kell, hogy érdekeljen a testőr, aki téged is lepipált. Mert, kérlek, én erre elhatároztam, hogy most már rohamosan fejlesztem az eseményeket. Már a múlt héten írtam Mezővásárhelyre a direktornak, hogy most három szabad estém van, vendégszerezni akarok nála. Persze, megörült az örömtől, betette az ujságba. Erre leültem és levelet írtam az asszonynak. Ezt a levelet tegnap kapta meg és ide dugta.

Rejtekhelyről levelet húz elő. Azt írom neki :
 «Imádott, nagy művésznő! Olvasom az
 ujságokban, hogy kedves férje vidékre
 megy vendégszerepelni. Ne értsen félre.
 Engedje meg művészete rajongó csodáló-
 jának, hogy családi otthonában hódoló
 tisztelettel látogatását tegye. Ha az
 utolsó percig nem jön közbe semmi,
 tegyen végtelenül boldoggá azzal, hogy
 pontban hat órakor az ablakhoz, a mi
 ablakunkhoz lép és karját az ablak ke-
 resztfájának támasztva, kinéz az utcára.
 Én láthatatlanul fogom figyelni egy ko-
 csiból és egy félórával az adott jel után,
 mély tiszteletemet teszem annál, kinek
 művészetét egy ország becsüli. Alázattal
 köszönti : Viktor von Latour-Schönichen.

KRITIKUS. Hogy-hogy? Hát a vendég-
 szereplés?

SZINÉSZ. Abból semmi sem lesz.

KRITIKUS. És mit szól majd ehhez a
 direktor meg a közönség? A te édes
 mezővásárhelyi közönséged.

SZINÉSZ. Már elment reggel a távirat,

hogy közbejött akadályok miatt nem utazhatom. Innen hat órákor átmegyek Arnóthfáyhoz, tizenöt perc alatt átöltözöm és visszajövök ide vendégszerepelni. ahogy a szabónak mondtam : életem első nagy és komoly szerepében.

KRITIKUS. De hisz akkor holnap már tudni fogja az asszony, hogy el se utaztál.

SZINÉSZ. Az asszony holnapután már mindent fog tudni. Az asszony talán még ma este tudni fog mindent. Ne aggódj helyettem, mert ezekkel az aggodalmakkal én már számoltam nagyon sok hosszú éjszakán, amikor ez az ötlet rögeszmévé ért bennem. Ez egy kis komédia, amit én most itt játszani fogok. Ha a feleségem hajlandó engem megcsalni a testőrrel, nagyon hamar vége a komédiának. Ha nem, akkor később lesz vége.

KRITIKUS. Akkor isten ments meg attól, hogy már ma este vége legyen. Ez egy kicsit hamar volna. Nos, folytasd.

SZINÉSZ. Nincs tovább. Ez volt az egész.

KRITIKUS *elgondolkozva*. Igen, . . . igen.

SZINÉSZ. Most mindent tudsz. Pontban hat órákor pedig kezdődik az előadás. Miért nézel reám olyan búsan?

KRITIKUS. Sajnálak egy kicsit.

SZINÉSZ. Csak abban nincs igazad, hogy egy kicsit sajnálsz. Én például nagyon sajnálom magamat. Azért, mert színész vagyok, nem pedig, mondjuk, hadvezér. Mert ha az volnék, akkor az ilyen szerelmes örületben talán egy asszony kedvéért meghódítanám egész Oroszországot és visszaadnám az orosz nép szabadságát. De mert színész vagyok, nem áldozhatok mást a nőnek, akinek a bolondja vagyok, mint komédiát. Festéssel, parókával, kis sárga szőr-szálakkal próbálkozom. És ez talán nem olyan nagyszerű, mint egy véres háború, de hidd el nekem, öreg, abban a pillanatban, amikor egy asszony miatt teszi az ember, van olyan szomorú.

ELSŐ FELVONÁS.

KRITIKUS *órára néz.* Mindjárt hat óra.
Szünet. Nahát most mi lesz?

SZINÉSZ *vállat von.*

KRITIKUS. Hogy elgondolkoztál! Hol kalandozol? Hol vagy?

SZINÉSZ *maga elé bámul.* Lenn vagyok az utcán egy kocsiban és izgatottan várom, hogy a művésznő megadja-e a jelt az ablaknál.

KRITIKUS. Nem, nem, most úgy hirtelen rámjött, hogy nem hiszek az egészből egy szót sem. Mindabból, amit itt most előadtál. egy szó sem igaz.

SZINÉSZ. Miért mondod ezt?

KRITIKUS. Ugy-e, ugy-e? Ez színész-tulajdonság: így kiszínezni, megszerkeszteni, eljátszani egy történetet, előadni úgy, mintha igaz volna. És úgy felizgatod, játszatod a fantáziádat, hogy végül magad is elhiszed. Valld be, hogy hazudtál egy szép nagyot öreg barátodnak, mint már annyiszor. Ugrattál egy kicsit, ugy-e?

SZINÉSZ *lassan tagadólag int.*

A TESTŐR.

KRITIKUS. Egy szó se igaz az egészből.
Nem hiszem.

SZINÉSZ. Pszt! Csönd!

A színésznő belép. Szünet.

SZINÉSZNŐ. Mondd, édes fiam, nem fogsz lekésni a vonatról?

SZINÉSZ. Nem.

KRITIKUS. Hány órakor indul a vonat?

SZINÉSZ. Fél hétkor.

KRITIKUS. Akkor körülbelül itt volna az ideje.

SZINÉSZ. Hát lassan indulok is bizony.

SZINÉSZNŐ *csönget.* Megkérdezzük a lánytól, hogy itt van-e már a kocsí.

SZINÉSZ. Ó, az már itt lesz.

SZOBALÉÁNY *belép.*

SZINÉSZNŐ. Mondja, angyalom, itt van már a fiakker, amit a nagyságos úr rendelt?

SZOBALÉÁNY. Ó, már régóta itt van.

SZINÉSZNŐ. Akkor vigyék le az úr holmiját. Rakják fel a kocsira.

SZOBALÉÁNY. Már az is rajta van régen.

ELSŐ FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Akkor jó. *A szobaleány ki-
megy. Szünet.*

SZINÉSZ *az órára néz.* Hat óra. Pont
hat. *Szünet.*

SZINÉSZNŐ *gépiesen mondja.* Hat óra.
Pont hat. *Lassan az ablak felé indul.*

KRITIKUS. Hat óra. Pont hat.

*Szinéznő az ablakhoz megy lassan, kényel-
mesen, megadja a jelt. Ott marad az ablak-
nál egy kicsit.*

SZINÉSZ. No, most már hiszed?

KRITIKUS *vakarja a fejét.*

SZINÉSZ. Na, hazudtam?

KRITIKUS. Hát akkor most feljössz.

SZINÉSZ. Nem, előbb majd lemegyek.
Más hangon. Hát akkor isten áldjon meg
édesem. Vigyázz magadra és gondolj rám.

SZINÉSZNŐ *eljön az ablaktól.* Tessék?

SZINÉSZ *gúnyosan.* Búcsúztam fiam. Azt
mondtam: isten áldjon meg édesem,
vigyázz magadra és gondolj rám.

SZINÉSZNŐ. Bepakoltál mindent?

SZINÉSZ. Igen, fiam.

SZINÉSZNŐ. Nahát, akkor menj!

SZINÉSZ. Megyek most már, ha nem is mondod.

SZINÉSZNŐ. Nem azért mondom, hogy megsértődj, de hát mit mondjak, ha mégy. Nem mondhatom, hogy maradj.

KRITIKUS. Gyerekek, gyerekek.

SZINÉSZ. Egy kis melegséget, egy kis melegséget!

SZINÉSZNŐ. Igaz is... ez... ez borzasztó. Már oda jutottam, hogy majdnem örülök, most, hogy elmégy.

SZINÉSZ. Ezzel búcsúztatsz, ezt mondod nekem az utolsó percben?

SZINÉSZNŐ. Hiszen visszajössz három nap múlva. Nem búcsúzhatom tőled úgy, mintha Szibériába mennél.

SZINÉSZ. Ép úgy meghalhatok az úton, mintha Szibériába utaznám.

SZINÉSZNŐ *a kritikushoz*. Hát mit szól ehhez?

KRITIKUS. Igaza van. Meg se öleli, meg se csókolja.

SZINÉSZ *távozóban*. Nem kell, nem kell,

ELSŐ FELVONÁS.

most már nem kell . . . Ha már ez se jut magadtól az eszedbe . . .

SZINÉSZNŐ. Gyere ide, te ostoba.

SZINÉSZ. Nem megyek.

SZINÉSZNŐ. Gyere ide, megcsókollak, te bolond. Gyere ide a te bolond feleségedhez.

SZINÉSZ *odamegy. Gyerekesen.* Mit akarsz ?

SZINÉSZNŐ *arcát nyujtja.* Na !

SZINÉSZ. Ugyan kérlek . . .

SZINÉSZNŐ. Csókoljon meg.

SZINÉSZ. Jó, jó ! *Megcsókolja.* Szervusztok.

SZINÉSZNŐ. Így csókol meg ? Jó.

SZINÉSZ. *Az ajtó mellett, idegesen.* Hát kérlek, az istenért . . . hát . . .

SZINÉSZNŐ. *Megöleli, szenvedélytel.* Te drága, te drága . . .

SZINÉSZ. *Csókolja.* Édes . . . pá fiam . . . Isten veled . . .

SZINÉSZNŐ. Vigyázz magadra ! *Csókolja.* Ne maradj sokáig ! *Nagy, érzéki csókolózás.*

KRITIKUS *felordít.* Elég ! Az ördög vigyen el benneteket.

SZINÉSZ *elbocsátja a nőt, pózzal.* A viszont-

látásra édesem! *A kritikushoz. Szervusz!*
Nagy robajjal, pózzal el.

KRITIKUS. Szerencsés utat! Sok sikert!
Siess, mert még találkozol vele a lépcsőn.

SZINÉSZNŐ. *A csöngtyűhöz megy. Szünet.*
még a szobalány újra bejön.

SZOBALÉÁNY. Parancsol?

SZINÉSZNŐ. Csináljon fiam rendet, ebben
a szobában.

SZOBALÉÁNY. Igenis nagysága. *Hozzátét.*

SZINÉSZNŐ. A mama künn van?

SZOBALÉÁNY. Igenis.

SZINÉSZNŐ. Mit csinál?

SZOBALÉÁNY. Ablakot mos kérem.

SZINÉSZNŐ. Mondja, hogy kéretem, jöj-
jön be.

SZOBALÉÁNY. Igenis. *Az ajtó felé megy.*

KRITIKUS. Ha nem csalódom, itt egy ki-
csit mindenki iránt tetszik érdeklődni, csak
csekélységem iránt nem. De ez nem baj.

SZOBALÉÁNY. *Kikiált.* Mama! Mama!
Jöjjön be, a nagysága hívja.

SZINÉSZNŐ *a kritikushoz.* Ha meg nem
baj, akkor minek volt ez a megjegyzés?

ELSŐ FELVONÁS.

KRITIKUS. Ez egy céltalan, konstataáló megjegyzés volt. Én most egészen tisztán érzem, hogy itt fölösleges vagyok. De miután már pont tíz éve vagyok fölösleges és még mindég nem mentem el, mondok magamba: miért menjek el épen most.

SZINÉSZNŐ. Mi az az épen most? Azt jelenti, hogy az uram nincs itt. És most talán jobb itt, mint máskor?

KRITIKUS. Csak idegeskedjék drágám, én boldog vagyok, ha a céltáblája lehetek. Csak egyet kérek. Ha azt akarja, hogy menjek el, mondja meg.

SZINÉSZNŐ. Ne féljen doktor. megmondom.

MAMA *bejön, lomposan.* Parancsolsz?

SZINÉSZNŐ. Mama. mutasd kérlek, mi csoda pongyolám van itthon. A kéket tegnap átvitted a színházba?

MAMA. Át, hiszen te mondtad...

SZINÉSZNŐ. Jó, jó, ne felelelj, tudom, hogy én mondtam. Hát most a fehér van itthon és...

A TESTŐR.

MAMA. És a másik fehér.

SZINÉSZNŐ. Mutasd kérlek . . . az egyiket felveszem.

Mama balhátul el. Szobaleány utóna.

KRITIKUS. Átöltözik.

SZINÉSZNŐ. Át.

KRITIKUS. És két pongyola közt választ. Tehát nem mindegy, hogy melyiket veszi.

SZINÉSZNŐ. Nem.

KRITIKUS. Bizonyára a jobbikat, a szebbiket veszi.

SZINÉSZNŐ. Igen.

KRITIKUS. Vagyis . . . valaki számára öltözik. Vagyis . . . valakit vár. Vagyis . . . olyasvalakit vár, akinek tetszeni akar.

SZINÉSZNŐ. Hát ez egyszerűen zseniális, ahogy rájött. Általában, maga egyre zseniálisabb lesz. Csak azt csudálom, hogy az emberiség ezt nem méltányolja jobban.

KRITIKUS. Valakit vár.

SZINÉSZNŐ. Hát jó. Várom valakit. És mit törődik maga azzal?

KRITIKUS Isten ments . . . valahogy azt ne higgye, hogy vigyázok az erkölcsre.

SZINÉSZNŐ. Először is ezt kikérném magamnak.

KRITIKUS. Másodszor pedig vigyázhatok én a maga erkölcsre. ha maga . . . mi?

SZINÉSZNŐ. Te egy vén bolond vagy. Mit magázol itt már egy óra óta?

KRITIKUS. Mert mikor megbékültél az uraddal. magázni kezdted. Ez teszi, hogy most ez a magázás egy kicsit szerelmesen hangzik a fülemnek. Szerelem dolgában ilyeneket találok ki veled szemben. Tudod, ilyenekből élek . . . fekete volt még a hajam, amikor elkezdtem ilyenekkel megelégedni tőled. Most már fehér és ime, még most sem engedek ezekből a semmiségekből.

SZINÉSZNŐ. Te egy vén bolond vagy.

KRITIKUS. És te vársz valakit.

SZINÉSZNŐ. Te egy vén bolond vagy.

KRITIKUS. Ideges vagy, le akarsz rázni a nyakadról, és mikor észreveszed, hogy én ezt észreveszem, akkor hamar vissza-

szívod. Ruhát válogatsz, csillog a szemed, szaggatott a beszéded, szebb vagy, mint egy félórával ezelőtt . . . mi van veled, Helén ?

SZINÉSZNŐ *megöleti.* Te egy vén bolond vagy.

MAMA *bejön a két ruhával, utána a szobaleány.* Itt vannak a pongyolák. Csak ne zavartassák magukat. *Szobaleányhoz.* Az én időmben is így volt, fiam, a doktort akkor ölelik meg, a mikor el akarják küldeni.

SZOBALÉÁNY. Tudom.

KRITIKUS. Hogy maga finom lény mama, az régi dolog. De azért, ha innen elmegy, a takarítónői állás várja önt nálam, mama.

MAMA. És mégis azért ölelik meg, hogy elmenjen. *A szobaleányhoz.* Nyissa ki fiam az ajtót, a doktor úrnak. *Szinésznőhöz.* Ez a rendesebb, édes angyalom.

SZINÉSZNŐ. Mutasd . . . igen.

MAMA. Ennek itt az alakja egy kicsit . . .

KRITIKUS. Ez rendesebb, de az gusztusosabb.

SZINÉSZNŐ. Melyik a gusztusosabb ?

ELSŐ FELVONÁS.

KRITIKUS. Az ott.

SZINÉSZNŐ. Igaza van, ezt veszem.

MAMA. Nem bánom.

KRITIKUS. Legyen szives, sértődjék meg.

SZINÉSZNŐ. Ezt veszem. *Bemegy bal háttal, utána a szobaleány.*

MAMA. Csak menjen fiam, úgy látszik, nem kell még ajtót nyitni. Szokja meg, hogy ötször is küldik, amíg egyszer elmegy.

KRITIKUS. Te áldott szív. Te női báj!

Az ajtó nyitva marad.

KRITIKUS. Megy este az operába?

SZINÉSZNŐ. Még nem tudom.

KRITIKUS. De páholya van?

SZINÉSZNŐ. Van.

KRITIKUS. Melyik?

SZINÉSZNŐ. Második emelet, jobb négy.

KRITIKUS. És mitől függ, hogy megy-e vagy nem.

SZINÉSZNŐ. Látogatást várok... nem tudom mikor szabadulok. Ha későn szabadulok, nem megyek.

KRITIKUS. Maga akkor szabadul a látogatótól, amikor akar.

MAMA. Veszem észre.

KRITIKUS. Te áldott sziv. Te esupa kedély, te. *Be.* Szóval megy.

SZINÉSZNŐ. Valószínűleg.

KRITIKUS. Csókolom kezét. Én az operában leszek. Teszem majd tiszteletemet a páholyban.

SZINÉSZNŐ. Szervusz.

KRITIKUS. És most mama. egy kéz vár rád. Kinyithatod az ajtót, mert megyek.

MAMA. Azt mindig szivesen. *Az ajtónál.*

KRITIKUS. Csak teutánad!

MAMA. Tessék, tessék, elől a vendég!

KRITIKUS. Nem, nem. Csak teutánad. Nem tisztelethől, hanem, mert a sarkakra szoktad csukni az ajtót.

A mama előre megy. Szobaleány bejön, mama visszaszajön.

MAMA. Nem kell benn segítség?

SZOBALÉÁNY. Nem, kiküldött a nagysága.

MAMA. Ezt is szokja meg fiam a háznál, mert új lány. hát megmondom . . .

az öreg doktorral, mink ketten már így vagyunk. Ő haragszik rám, mert amíg én a nagyságánál lánykorában anya voltam, tíz éven keresztül mindig én nekem volt az a dolgom, hogy ne menjek ki a szobából, mikor ő udvarolni akart, vagy pont bejöjjek a szobába, amikor ő egyedül szeretett volna maradni volt lányommal. Mert ilyenért az anyát meg szokták utálni, fiam. Nem is csoda, fiam. De hát mit nem tűr el egy anya, még ha nem is igazi, édes fiam. Csukja csak be csöndesen azt az ajtót, édes fiam.

SZOBALÉÁNY *becsukja*. Miért tetszik sírni?

MAMA. A boldogságtól, édes fiam. Én úgy szeretem ezt az asszonyt, hogy ki sem mondhatom, fiam. Nem tudom magam visszatartani, fiam... könnyezem a boldogságtól... ez az asszony szerelmes valakibe, fiam, de el ne járjon a szája, mert hátbavágom, fiam. *Sír.*

SZOBALÉÁNY. Másba, mint az úrba?

MAMA. Másba édesem. Csakhogy éledni kezd szegényke... levegőhöz jut...

mert amit emellett a . . . emellett a férj mellett szenved . . . na de hála istennek, most éledni kezd.

SZOBALÉÁNY. Honnan tudja ?

MAMA. Az anyja se ismerte úgy, mint én. A szemén, a hangján, a járásán, a ruháján látom, hogy valaki megtetszett szegénykének.

SZOBALÉÁNY. Egy ilyen gyönyörű ember mellett, mint az úr.

MAMA. Maga fiam, szerelmes az úrba. Azt is látom, ne féljen.

SZOBALÉÁNY. De kérem szépen . . . de ilyet mondani. *Kimegy.*

SZINÉSZNŐ *belé a pongyolában.* Jó lesz ?

MAMA. Jó, angyalom! Várj csak egy kicsit. *Igazgat.* Ez itten ferdén van . . . így ni . . . most majd gyönyörű leszel angyalom, mert látom, hogy gyönyörű akarsz lenni . . . jól teszed fiam . . . egyszerűen élünk!

SZINÉSZNŐ Tessék ?

MAMA. Jó, jó, fiam, csak hagyd. Csak haragudj, amiért szegény mamádnak

megsúgta a szive már azt, amit megsúgott a szive.

SZINÉSZNŐ. Nahát elég volt ebből. Mi csoda megjegyzések ezek?

MAMA. Engem fiam össze is szidhatsz. Amit nekem megérez a szívem!... Hála istennek fiam, hogy megjött az eszed. Csak aztán vigyázz fiam... Most már férjes asszony vagy, szivecském.

SZINÉSZNŐ. Csak nem gondolod, mamuskám... istenem... istenem...

MAMA. Hadd csókolom meg a kezedet. *Megteszi.*

SZINÉSZNŐ. Mert a doktor mondta, hogy... csak nem látszik rajtam olyasvalami, mintha...

MAMA. Én nekem látszik. Senkinek, angyalom, de nekem igen. Mégis jó az isten, hogy... na hiszen, milyen életet te a férjed mellett élsz, nem is csoda...

SZINÉSZNŐ. Mama, mama... te nem szereted az uramat.

MAMA. Hiszen még az igazi anyák se

szeretik a vejüket, fiam, a privátéletben . . . hát még az olyan, mint én . . . én szeressem, akinek elvette a kenyerét ?

SZINÉSZNŐ. A kenyerét. *Szemrehányólag* Mama !

MAMA. Hát a társadalmi helyzetét. Nézz végig rajtam. Ezért szeressem ?

SZINÉSZNŐ. Hát tudod mit, mama ? Ma van a napja, hogy egy estére visszakapod a társadalmi helyzetedet.

MAMA *repedve*. Mi ?

SZINÉSZNŐ. Hagyd abba az ablakmosást, ma elkisérsz a páholyba, az operába. Öltözz fel, vedd fel a szép fekete díszanyádat.

MAMA. Istenem ! Te drága, te ! *Kezet csókol*. Mondom, hogy levegőhöz jutottál. Éledni kezdel, szegénykém. *Nagyot ugrik és kirohan*.

Az asszony magára marad. Parfümöt vaporizál. Lebocsátja a függönyt. Meggyújtja a színesernyős lámpát a zongorán ! Eloltja a csillárt. A zongora elé ül és az arcához iga-

ELSŐ FELVONÁS.

zítja a lámpát. Széket tol a zongora mellé, ami a vendégnek szól. A bejárathoz megy. kiszól.

SZINÉSZNŐ. Erzsi!

SZOBALÉÁNY. Parancsol?

SZINÉSZNŐ. Forraljon vizet kérem, mert teát fog csinálni. És készítsen két csészét... A vékony, aranszegélyű szerviszből...

SZOBALÉÁNY. Igenis.

Asszony becsukja az ajtót és visszajön. Izgatott, a tükörben nézi magát, majd leül a bőrfoteilloba.

Ebben a pillanatban kint csengetés.

A csengetésre felugrik, a zongorához ül, egy pillanatra az ajtó felé figyel, aztán halkán, finoman, az iménti Chopint kezdte játszani.

Künn férőhang.

SZOBALÉÁNY *bejön.* Egy tábornok van itt, nagysága!

SZINÉSZNŐ. Kicsoda?

SZOBALÉÁNY. Itt a névjegye.

A TESTŐR.

SZINÉSZNŐ. *Mutassa elfordul a zongorától.
Ja! Bocsássa be.*

SZOBALÉÁNY. *Igen. El, az ajtó nyitva marad.*

Szinésznő, a pianinóhoz támaszkodik, színészi pózban. hirtelen még egy utolsót igazítva a színes lámpán. Kis szünet. Aztán az előszobában, amely világos, a küszöbnél, a bejáratajtó keretében teljes díszben megjelenik a testőr. Hosszú fehér köpeny, lószőrforgós sisak.

TESTŐR *nagyon halkán.* Ezer bocsánat . . . csak ha nem zavarom.

SZINÉSZNŐ. De kérem gróf úr, nagyon megtisztel.

TESTŐR. De csak ha nem vagyok alkalmatlan.

SZINÉSZNŐ. De kérem.

A testőr künn leteszi a holniját. A szobaléány segít neki.

TESTŐR *belép, ajtó becsapódik mögötte.* Gróf Latour-Schönichen Viktor, a császári és királyi arciére testőrségtől *meghajlik.*

SZINÉSZNŐ. Örvendek gróf úr, üljön le nálunk.

TESTŐR *elfogódottan* Nekem ezer és ezer pardont kell kérnem mélyen tisztelt művésznőtől, hogy ezen az enfantin módon kerestem nagybecsű személyes ismeretségét... de nem vagyok olyan boldog, hogy egy... méltóztat engem érteni... hogy egy közös ismerős szalonjában.

SZINÉSZNŐ. Foglaljon helyet, gróf úr!

TESTŐR. Köszönöm szépen *teül*. Ebben a városban, bármint törtem is a fejemet, hogy mily módon... juthatnék abba a helyzetbe... de absolute senkim itt nincs... mutterseelen allein vagyok itt és...

SZINÉSZNŐ. Ha én túltettem magamat a társadalmi konvenciókon, mikor arról volt szó, hogy egy igazi úriember ilyen naiv, szinte megható módon keresi az ismeretségemet, akkor önnek nincs oka a mentegetődzésre, kedves gróf úr.

A TESTŐR.

TESTŐR. Boldog vagyok, hogy nem haragszik ezért rám.

SZINÉSZNŐ. Én színésznő vagyok uram, a publikumnak élek és nem első eset, hogy élek a pályámadta szabadsággal, amely sok civil ostobaság alól felment bennünket.

TESTŐR. Végtelenül boldog vagyok.

SZINÉSZNŐ. Kérem.

TESTŐR. Határozottan féltem.

SZINÉSZNŐ. Remélem, most már kezd magához térni.

TESTŐR. Azért még kell néhány perc, hogy... szuszagen... avec tout l'aisance... érezzem magamat... ily szemtől-szembe a nagy... az igazán nagy művésznővel... a női lélek ábrázolója... köztisztületben... közszeretetben álló... pardon, a gyerekes elfogultságért... de mi katonák még tökéletes illuziókkal járunk a színházba.

SZINÉSZNŐ. Remélem, nem fogja elveszteni ezeket az illuziókat a magánéletem láttára sem.

TESTÖR. Sőt, sőt.

SZINÉSZNŐ *furcsán*. Sőt?

TESTÖR *határozottan, katonás-kurtán*. Sőt!

Szobaleány theát hoz.

SZINÉSZNŐ. Egy csésze teát.

TESTÖR. Merci.

SZINÉSZNŐ. Merci oui, ou merci non?

TESTÖR. Merci oui. Nagyszerűen ejti a franciát.

SZINÉSZNŐ. Óh istenem! *Tölt.*

SZINÉSZNŐ. Hány cukor?

TESTÖR. Egy.

SZINÉSZNŐ. Egy. Egyetlen egy cukorral issza?

TESTÖR. Ilyen módon is lesz a férj élete megédesítve. *Nevet.*

SZINÉSZNŐ. Furcsán mondja ezt a szót. hogy férj!

TESTÖR. Nem tudom a férjeket komolyan venni. Még udvari környezetben sem tanulja meg az ember tisztelni a házasságot.

SZINÉSZNŐ *kissé szárazan*. Mi, egyszerű

A TESTŐR.

polgárok gyakran a legkomolyabb boldogságot találjuk benne.

TESTŐR. Kérem, én végtelenül sajnálom, ha félre értene.

SZINÉSZNŐ. Kérem, már meg is bocsájtottam.

TESTŐR. Köszönöm.

SZINÉSZNŐ. Szívesen.

Kínos pauza.

TESTŐR. Chopint játszott, mikor szerencsém volt bejöhetni.

SZINÉSZNŐ. Igen. Szereti ?

TESTŐR. Oh igen, nagyon fess. zenét ír.

SZINÉSZNŐ. Én azért szeretem, mert szomorú.

TESTŐR. Szomorú, határozottan szomorú.

Szünet

SZINÉSZNŐ. Tudja, inkább őszi muzsika. Mikor az ablak nyitva van egy kis kertre, a nap lemegy . . . akkor jólesik a csöndes, halk Chopin . . .

TESTŐR. Akkor határozottan jól esik.

Szünet.

ELSŐ FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Így tavasszal... tudja isten... más... más valami illenék ehhez, nem is tudom, hogy került a zongorámra *sóhajt.*

TESTŐR. Ez a sóhajtás...

SZINÉSZNŐ. Óh nem jelent semmit.

TESTŐR. Önök művészek, erős lelki életet élnek.

SZINÉSZNŐ. Nagy szezon van az idén az udvarnál?

TESTŐR. Óh igen.

SZINÉSZNŐ. És az udvar körül is... mindennap estély...

TESTŐR. Ez az angol befolyás a mi társasági életünkre. Ezt London oktrojálja ránk, ezt a tavaszi színt... bár én kómi-kusnak tartom, mert Londonnak épen a klimája követeli meg a tavaszi színt. De ez csak 8—10 év óta van így nálunk.

SZINÉSZNŐ. Mennyi idős ön?

TESTŐR. Harminckettő.

Szünet.

A TESTŐR.

SZINÉSZNŐ. Milyen fiatal!

TESTŐR. Sokkal többnek látszom.

SZINÉSZNŐ. Csöppet sem!

Szünet.

TESTŐR. Kedves... tisztelt férje... olvasom, Mezővásárhelyen.

SZINÉSZNŐ. Igen.

TESTŐR. Mélyen fájdalom, hogy épen bemutatkozásom módja, amelyért örökké hálás vagyok az ön zseniális... zseniális..

SZINÉSZNŐ. Könnyelműségemnek.

TESTŐR. Oh istenem, azt akarom mondani, mélyen fájdalom, hogy most már le kell mondanom egyelőre kedves férjével való megismerkedésről... igazán őszinte tisztelője vagyok művészetének.

SZINÉSZNŐ. Mindenesetre köszönöm.

TESTŐR. Kérem... ő az emberi szenvedélyeket... reprezentálja oly zseniálitással...

SZINÉSZNŐ. Oh igen.

TESTŐR. Igen... Szóval ez nem tavaszi zene, ez Chopin...

SZINÉSZNŐ. Nem.

TESTŐR. Tavasz az szerelem és Chopin az lemondás. És ahol van szerelem ott nincs lemondás.

SZINÉSZNŐ. Lássá, azért még sem tudott 10 percig beszélni a színésznővel anélkül, hogy rá ne tért volna a szerelemre.

TESTŐR. Pardon, ez nem a színésznőnek szólt.

SZINÉSZNŐ. Hát?

TESTŐR. Az elragadóan szép és szellemes asszonynak.

SZINÉSZNŐ. De hisz ön már udvarol nekem.

TESTŐR. Boldog vagyok, ha észrevette.

SZINÉSZNŐ. Már csak azért is észre kellett vennem, mert magam is hibásnak érzem benne.

TESTŐR. Ha ez hiba, akkor én vállalom az egészet.

SZINÉSZNŐ. Én őszinte asszony vagyok, gróf úr. Ha én megengedtem önnek azt, hogy ma ilyen körülmények között jöj-

A TESTŐR

jön ide. akkor már önnek nincs is joga az egészséget vállalni.

TESTŐR. Csak nem bánta meg?

SZINÉSZNŐ. Nem.

TESTŐR. Talán . . . remélhetem a megbánás ellenkezőjét . . .

SZINÉSZNŐ *őszintén, halkán*. Kicsit.

TESTŐR *rémült grimasz a közönség felé*. Hirtelen kéjjel. Boldoggá tett egyetlen szóval.

SZINÉSZNŐ. Cigaretta? . . . *Kimálja*. Csak ilyen van. Az uram nem szív jobbat.

TESTŐR *meggyőződéssel megnézve a cigarettát*. Kérem ez egy nagyon jó és nagyon finom cigaretta.

SZINÉSZNŐ. Nem is tudtam.

TESTŐR. Egyetlen szavával egy embert boldoggá tett. Egy magára hagyatott külön katonát, aki kora fiatalsága óta került az asszonyokat.

SZINÉSZNŐ. Nem kell azt a szót komolyan venni.

TESTŐR. Az én érzésem az, hogy . . .

SZINÉSZNŐ. Ne bizzék benne olyan fel-

ELSŐ FELVONÁS.

tétlenül. Ha én mondom, hogy ne vegye komolyan, akkor ne vegye komolyan, gróf úr.

TESTŐR. Összetöri azt a kis reményemet is.

SZINÉSZNŐ. A remény szó ellen pedig egyszerűen tiltakozom.

TESTŐR *kéjes grimasz a közönség felé.*
Hirtelen búsan. Ne hántson.

SZINÉSZNŐ. Azt nem akartam. Nem hagszik ?

TESTŐR. Istenem.

SZINÉSZNŐ. Lássa, ez végtelenül jól esett nekem... ez az őszinte megbánás, amikor egy pillanatra azt hitte, hogy megbántott.

TESTŐR. Istenem.

SZINÉSZNŐ. Nem szeretem a katonákat, de vannak ilyen gyerekes, szinte kamaszosan kedves pillanataik, amelyekért megbocsátom nekik a... *szünet* este az operába megyek. Ha nincs jobb dolga, szívesen látom egy szünetben a páholyomban.

TESTŐR. Élni fogok az engedelemmel.

A TESTŐR.

SZINÉSZNŐ. A háttérben diskurálhatunk tovább. Elintézzük ezt a kérdést. Jó?

TESTŐR. Kezét csókolom. Külön köszönöm a sötét háttérret.

SZINÉSZNŐ. A köszönet és a félreértés ellen tiltakozom és egyben azonnal meg is bocsátok érte.

TESTŐR. Istenem . . . ennyi bocsánatért . . . igazán többet lett volna érdemes vétkezni.

SZINÉSZNŐ *feláll.* Tehát?

TESTŐR *feláll.* Tehát este az operában. Őszinte köszönet a szives fogadtatásért és engedje meg, hogy megcsókoljam a kezét. Boldog vagyok, hogy otthonában láthattam.

SZINÉSZNŐ. Részemről a szerencse. *Az ajtóig kíséri. Künn segít a szobaleány. Testőr meghajol, asszony viszonozza. Testőr el. Asszony elgondolkozik.*

MAMA *díszben berohan.* Milyen csodaszép, finom ember!

SZINÉSZNŐ *nem szól.*

MAMA. Milyen csodaszép, finom. gyö-

nyörű ember, te drága, te édes, te szégyenkém... milyen boldogság.

SZOBALÉÁNY *bejön, teához megy.* Jaj, édes nagyságám, én még életemben ilyen isteni szépet nem láttam.

MAMA. Milyen finom ember!

SZINÉSZNŐ. Menjetek, mama, készítsétek elő a színházi toillettemet és a belépőt és Erzsi rendeljen fiakkert.

SZOBALÉÁNY *el.*

MAMA *kitárja karjait.* Mária!

SZINÉSZNŐ *odaborul.* Mama! *Eltolja, az ablakhoz megy. Mama boldogan fejével bólgatva nézi. Kinéz a testőr után. Aztán ledől az ablak melletti székre, hátraveti a fejét.*
Ez ... férfi!

A mama csöndesen sír.

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS.

Egy nagy operai páholy, a képzelt operai nézőtér jobboldalán, II-ik emeleten. közel a szinpadhoz. Plafonvilágítás egy tejuveges villamos lámpával. Háttérben látszik az operai nézőtér bal páholsora s a csillár alsó része. A nézőtér sötét, a csillár lámpái halványan izzanak, be pannaak húzva. A páholy üres. A sötét nézőtér felől tompán, fojtottan egy operai előadás hallatszik, zenekarral, énekesekkel. Hosszabb szünet a függöny felgördülte után.

PÁHOLYOSNÉ *bejön, bebocsátja a többit*
Tessék nagyságos asszony.

SZINÉSZNŐ *jön a mamával.* Régóta játszanak?

PÁHOLYOSNÉ. Körülbelül a közepén vagyunk az első felvonásnak.

MÁSODIK FELVÁS.

MAMA. Add ide fiam a páholyosnéval együtt lesegíti róla a belépőt.

SZINÉSZNŐ. Sokan vannak?

PÁHOLYOSNÉ. Tele van, kérem.

MAMA *kinéz a nézőtérre.* Hatezer koronás ház. Gyönyörű.

PÁHOLYOSNÉ. Tessék színlap. *Ad a mamának.* Látesövet nem parancsol?

SZINÉSZNŐ. Köszönöm angyalom, nem kell. A férje mit csinál? Nyugdíjba ment már?

PÁHOLYOSNÉ. Igen. kezit csókolom. novemberben ment nyugdíjba. Istenem, milyen gyönyörű a nagyságos asszony.

SZINÉSZNŐ. Jól van Kádárné, jól van. *Előre megy a mama mellé, aki már ül és ő is leül.*

PÁHOLYOSNÉ *hallkan el.* Mama köszön.

SZINÉSZNŐ. Kinek köszöntél?

MAMA. Gróf Palánkay köszönt. Bal. földszint 2.

SZINÉSZNŐ. Már látom. Köszön.

Szünet. Gukkereznek.

MAMA. Doktor Feldmann, zsöllye 12. sor bal szélső sarokülés, köszönt.

SZINÉSZNŐ. Látom *köszön.*

Szünet.

SZINÉSZNŐ. Az öreg úr nincs itt ?

MAMA. De itt van. Az mindig itt van.

SZINÉSZNŐ. Hol.

MAMA. Azért nem látod, mert most egy nőbe bujik, aki mellette ül. Ott van. A rendes helyén ül, támlásszék közép-sarok, harmadik sor.

SZINÉSZNŐ. Ahá ! *köszön.*

MAMA *gépiesen.* Első emelet bal 9. Dr. Bognár család. A lányok integetnek.

SZINÉSZNŐ. Szervusztok ! *Int, köszön.*

MAMA. Dávid jegyszedeő bal hátsó ajtó, hajlong.

SZINÉSZNŐ. Pá. édesem. *Köszön. Újra köszön.*

MAMA. Kinek köszöntél ?

SZINÉSZNŐ. Ez egy Merz nevű úr, bank-igazgató . . . ezt te nem ismered, mama . . . ezzel azóta ismerkedtem meg, amióta te . . . amióta te . . .

MÁSODIK FELVONÁS.

MAMA *épésen*. Csak mondd ki bátran, fiam, amióta én konyhát sikálok.

SZINÉSZNŐ. Mama. ha ízetlenkedel, hazakergetlek.

MAMA. Bocsánatot kérek, bocsánatot kérek. *Szünet.*

PÁHOLYOSNÉ *kopogtat és belép*. Nagyságos asszony.

SZINÉSZNŐ. Mi az ?

MAMA *látva a névjegyet a páholyosné kezében*. Nna, most kezdődik a népvándorlás.

PÁHOLYOSNÉ. Ez az úr itt van . . . *átadja.*

SZINÉSZNŐ. Hogyne, hogyne. Legyen szerencsém. *Fölkel, előrejön.*

MAMA *fölkel, előrejön*. Ki az ?

PÁHOLYOSNÉ *bebocsátja a testőrt.*

TESTŐR. Ha nem vagyok alkalmatlan.

SZINÉSZNŐ. Dehogy az, dehogy az. Tessék.

TESTŐR. Kezét csókolom.

SZINÉSZNŐ. Latour-Schönichen gróf . . .
A mamám *meghajlás.*

TESTŐR *a páholyosnéhoz*. Kérem, fájdalom, nemsokára értem jön az automobil.

a soffőr itt fenn fog jelentkezni, akkor jöjjön be értem . . . Igen ?

PÁHOLYOSNÉ. Igenis méltóságos úr.

TESTŐR *a színésznőhöz.* Rabszolgaság, egy órára sem vagyok a magam ura.

PÁHOLYOSNÉ *lesegíti a kabátját.*

TESTŐR. Köszönöm.

PÁHOLYOSNÉ *el.*

TESTŐR *mamához.* Nagyságos asszony . . . sokat jár az operába ?

MAMA. Utóbbi időben keveset . . . Inkább a háztartás körül foglalatoskodom.

TESTŐR. Talán kedves lánya háztartását vezeti.

MAMA. Igen . . . hisz tudja . . . ezek a művészlelkű nők . . . *Szeretettel néz a színésznőre . . .* te haszontalan, te !

TESTŐR. Milyen boldogság lehet így a bohém világban . . . a jó, rendes mama a háznál.

SZÍNÉSZNŐ. Nagy megnyugvás, igen.

TESTŐR. De igazán . . . meglepő a hasonlatosság . . . a kedves mamával.

MAMA. Úgy találja ? Érdekes, ezt sokan

MÁSODIK FELVONÁS.

mondják. De az ember maga nem látja annyira . . . sokan meg azt mondják, hogy az apjára hasonlít.

TESTŐR. Kedves férje . . . szintén Pesten van ?

SZINÉSZNŐ. Vidéken él.

Szünet.

MAMA *émelygösen*. Bocsássanak meg egy öreg asszonynak, gróf úr, de én előre ülök . . . hallgatni az előadást . . . Bolondja vagyok az operáknak . . . *mély meghajlással hátra megy, leül.*

SZINÉSZNŐ. Önt nem érdekli az előadás ?

TESTŐR. Öszintén szólva, nem.

SZINÉSZNŐ. Vagyis kizárólag nekem szól a szerencse, ezzel büszkélkedhetem ?

TESTŐR. Én büszkélkedhetem veled, asszonyom. Nekem van érzékem a nőnuszok iránt és mint külön kitüntetést veszem azt, hogy félhomályban fogad.

SZINÉSZNŐ. A félhomályról én nem tehetek. Azt éppen a színházak és pályók berendezése hozza magával.

TESTŐR. Szerencsés berendezés.

SZINÉSZNŐ. Tehát nem érdekli a muzsika *leül és helyet mutat.*

TESTŐR. Azt nem mondhatom, de ezuttal van valami, ami összehasonlíthatatlanul jobban érdekel *leül.*

SZINÉSZNŐ. Ez a valami, kedves gróf úr, amit ön ilyen társalgási mártással önt le, hogy elrejtse, ez én vagyok, kedves gróf. Engem egy kissé idegessé tesz ez a társalgási párbaj, amelynél mindig azt kell figyelni, mi van a szavak mögött. Lehet, hogy ez szokásos az udvarnál, de nekem nem kell. ne vegye rossz néven. Mi csak ma délután hat óra óta ismerjük egymást, de valamivel már is tisztába kell jönnünk.

TESTŐR. Bocsánat, én . . .

SZINÉSZNŐ. Nem, nem, nem, nem, nem, ezt most végigmondom. Ön kicsit furcsán mutatkozott előttem először. De a leveleiben annyi finoman férfias hódolatot találtam, hogy túltettem magamat minden konvención és fogadtam önt. Erre mi történik?

TESTŐR. Bocsánat . . .

SZINÉSZNŐ. Semmi bocsánat, még nem vagyunk a végén. Erre az történik, hogy ön szép, kedves mondatokat mond nekem, kettőt, néha hármat is, de ne adj Isten, hogy a negyedik mondatnál ne kanyarodjék el a legközönségesebb udvarlás felé. Nekem nagy érzékem van a gyorsaság iránt, gróf úr, modern asszony vagyok. hatezer kilométert tettem automobilon, de ezt a tempót egy kicsit nagyon is gyorsnak találom.

TESTŐR. Bocsánat . . .

SZINÉSZNŐ. Még mindig nem. Ne értsen félre: a világért se tiltakozom az ellen, hogy szépeket mondjon nekem. Egy asszonynak, egy színésznőnek ez kell. Úgy kell, mint az eső a földnek. Enélkül nincs frissesség, örök fiatalság . . . Van nekem egy kolléganőm, aki arzenikumot szed, hogy este csillogjon a szeme. Én ezt lenézem. Ez az öregség. Én úgy vagyok vele, hogy egy meleg vallomás, az a forró szél, ami egy igazi férfi hízélgéséből

csap felém, egy egész éjszakára felgyújtja a szememet. Ez a fiatalság. Hát . . . nem mondom, hogy nem esik jól . . . sőt bevallom, látja, hogy . . . kell. Csak az a mosoly nem kell hozzá, amit maga mindig hozzáad. Ez bánt, mert aki mosolyogva hizeleg, az biztosra vesz. És engem ne vegyen biztosra senki. Nem vagyok én . . . férfi.

TESTŐR. Bocsánat . . .

SZINÉSZNŐ. Még mindig nem végeztem. Mondom, nem ez bánt. És mondom, jöjjünk tisztába valamivel. A tempó bánt. A sürgősség. Ez végtelenül sért. És amivel jöjjünk tisztába, az az, hogy én asszony vagyok, nekem uram van. És én szeretem az uramat.

TESTŐR. *Boldogan.* Igazán? *Csöndesen.* Igazán?

SZINÉSZNŐ. Így felizgatja ez a nyárs-polgári vallomás?

TESTŐR. Felizgat. Így izgat fel. Sőt még sokkal jobban izgat. Mert most pedig. asszonyom, sans rancune, mi is jöj-

jünk tisztába valamivel. Ön elhiszi nekem, hogy minden tisztelettel és hódolattal közeledtem önhöz.

SZINÉSZNŐ. El.

TESTŐR. Mert gentlemannek tart.

SZINÉSZNŐ. Mert gentlemannek tartom.

TESTŐR. És elhiszi nekem, hogy egy ilyen szép, forró, csupa ideg, csupa vér asszony közelében nekem, fiatal és erős férfinak, katonának nem jut más eszembe, mint tisztelet és hódolat? Ezt ön elhiszi nekem.

SZINÉSZNŐ. Nem.

TESTŐR. Csak egy fokkal menjünk tovább: ön elhiszi nekem, hogy a tiszteleten és hódolaton kívül más is jut eszembe, és ez a más . . . szabad megmondani?

SZINÉSZNŐ. *Őszintén, melegen.* Szabad.

TESTŐR. *Szomorúan.* Igazán szabad? Meggondolta?

SZINÉSZNŐ. Amint gondolkozni enged felette, már nem lehet szabad . . . *Szomorúan* mondta.

TESTŐR. Hát, hogy lássa, kivel van dolga. . . én gondolkozni engedem felette. *Gyávaságból mondta, de büszke arcot vág hozzá.*

SZINÉSZNŐ. Gondolkoztam.

TESTŐR. Nos ? Szabad ?

SZINÉSZNŐ. *Melegen.* Szabad.

Kínos pauza. A testőr feláll.

TESTŐR *«nem tehetek róla» arccal.* Hát ha szabad, akkor . . . megmondom. Ami eszembe jut, az a szerelem. Respektá-lom, amit mondott, . . . respektá-lom, hogy szerelmes az urába . . .

SZINÉSZNŐ. Azt nem mondtam.

TESTŐR. Pardon, azt mondta.

SZINÉSZNŐ. Pardon, azt mondtam, hogy szeretem az uramat. Szerelem és sze-retem közt még nagyobb távolság van, mint a nemszeretem és a szerelem közt.

TESTŐR *kedvetlenül.* Hát lássa, ez engem egy kicsit . . . ez engem nagyon . . . *Átmenet.* ez engem egy kicsit . . . ez engem nagyon . . . boldoggá tesz.

MÁSODIK FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Na, boldogságra azért nagyon kevés oka van.

TESTŐR *vigan*. Ugy-e?

SZINÉSZNŐ. És ennek örül?

TESTŐR. Én? . . . Ja, az más. *Szomorúan*. Úgy értettem, hogy kedves férjének van kevés oka a boldogságra.

SZINÉSZNŐ. Sok oka annak sincs.

TESTŐR. Nincs.

SZINÉSZNŐ. Nincs.

Szünet.

TESTŐR. Ahogy hallom . . . on dit, . . . mikor feleségül ment hozzá, nagyon szerette.

SZINÉSZNŐ *közömbös*. Most is nagyon szeretem.

TESTŐR. Igen. *Babrá!* Láttam színpadon. Szép ember.

SZINÉSZNŐ. Szép, igen.

TESTŐR. Nagyon, nagyon szép ember.

SZINÉSZNŐ. Nagyon sok asszonynak tetszik.

TESTŐR. Ezt úgy mondja, mintha magának nem tetszenék. Pedig nekem is

tetszik. Tudja, okos ember, ami az ilyen elkapatott színésznél ritkaság.

TESTŐR. Okos ?

SZINÉSZNŐ. Igen.

TESTŐR. Nagyon okos ember lehet.

SZINÉSZNŐ. Ezt nem merném mondani. Nagyon okos embernek nem szabad szakállt ragasztani az arcára és azt beszélni, amit betanult. De én azért meg vagyok vele elégedve.

TESTŐR. Boldog.

SZINÉSZNŐ *őszintén*. Azt nem, kedves gróf.

TESTŐR *fenyegetőleg*. Jó, jó.

SZINÉSZNŐ. Nem is olyan jó.

TESTŐR *gépiesen*. Nem is olyan jó. Érdekes, hogy mi, akik a publikum szemével nézzük önöket, azt hisszük, hogy nincs boldogabb pár, mint önök . . . együtt szerezni a dicsőséget, . . . együtt állani a felvonás végén a ragyogásban, tapsviharban . . . ez részegítő dolog lehet. Férfjének ez bizonyára kéj.

SZINÉSZNŐ. Nem hiszem.

MÁSODIK FELVONÁS.

TESTŐR. Én hiszem, minden férfi ilyen, egy kicsit beszélje rá, hogy boldog.

SZINÉSZNŐ. És aztán együtt hazamenni, vacsorázni . . . józanító dolog.

TESTŐR. Hát ezt meg is lehet unni ?

SZINÉSZNŐ. Meg.

TESTŐR. Nagyon ?

SZINÉSZNŐ. Nagyon.

TESTŐR. Most megint egy fokkal bátrabb leszek. Kómikus, hogy mindig előre bejelentem, de félek magától. Van valami parancsoló a szemében.

SZINÉSZNŐ. Csak bátran.

TESTŐR. Egészen bátran ?

SZINÉSZNŐ. Amilyen bátran akarja.

TESTŐR. Abszolút képtelenségnek tartja még csak a lehetőségét is annak, hogy valaha . . .

SZINÉSZNŐ *feláll.*

TESTŐR *feláll.*

SZINÉSZNŐ. Hogy valaha . . .

TESTŐR *lehajítja a fejét.* Hogy valaha megcsalja.

SZINÉSZNŐ *a szemébe néz.* Mama . . .

A TESTŐR.

hozzámegy, leül . . . a nagy ária még nem volt meg?

TESTŐR *bollog grimaszt vág. Te fotel . . . miután itt most nincs senki, akinek megmondhatnám, hogy én vagyok a legboldogabb ember a világon és miután teljes lehetetlenség, hogy most itt, a páholyból kihajolva kiordítsam a zsúfolt nézőtérre, hogy az én feleségem a legszentebb nő a világon, te egyszerű és szegény kárpitosmunka . . . érzékenyen te szerény négy lábú, vedd legalább te tudomásul a boldogságomat és engedd meg, hogy a keblemre szorítsalak . . . Mozdulatot tesz a fotel felé, de e perczen feláll az asszony, előre jön, mire ő hirtelen leül a fotelre.*

SZINÉSZNŐ. Én igazságtalan voltam magához.

TESTŐR *a fotelhez, megveregetve titkon. Ne haragudj. Fájdalmasan a nőhöz. De még milyen igazságtalan.*

SZINÉSZNŐ. Nem azzal, amit mondtam, oh nem. Csak a módja volt helytelen. Nem kellett volna a faképnél hagynom.

TESTŐR. Ugy-e, ugy-e

SZINÉSZNŐ. Elvégre engedelmet adtam ehhez a rettenetes kérdéshez.

TESTŐR. Választ is adott.

SZINÉSZNŐ. Azt nem.

TESTŐR *felugrik*. Hogyan . . . hiszen . . . direkt sértő módon . . .

SZINÉSZNŐ. Ez volt a helytelen. Mert így nyugodtan, derülten, becsületesen, ahogy most teszem, meg kellett volna mondanom magának, hogy nem, nem volnék soha, soha képes megcsalni az uramat. Bocsásson meg.

TESTŐR. Ezért?

SZINÉSZNŐ. Nem. Azért, hogy nem mindjárt így mondtam.

TESTŐR. Jó, és miután most benne vagyunk a nyugodt, derült és egyszerű kijelentésekben, hát én meg bevallom magának, éppoly nyugodtan, éppoly derülten és éppoly becsületesen, hogy soha életemben nem voltam szerelmes más asszonyba, csak magába. Egyáltalán nem voltam szerelmes, mielőtt magába bele

nem szerettem és egyáltalán soha még férjes asszonnyal viszonyom nem volt. Ezt katonai becsületszavamra mondtam, már csak azért is, hogy lássa állok olyan tisztán szerelem dolgában maga előtt, mint maga én előttem.

SZINÉSZNŐ. Az istenért gróf úr.

TESTŐR. Pardon, most már, hogy ön elvágta az utamat, legalább tudja meg, mit érzek. Tudom, érzem, hogy minden reményemnek vége. Tudom, érzem, hogy másként hittem. Mélyen és őszintén kérek bocsánatot ezért, és kérem, legalább respektálja, ha mással nem, egy kis részvétellel, egy kis asszonyos melegséggel egy érett embernek ezt a szűzies vallomását . . . amit most minden érzéki gondolattól menten . . . egy gyereknek a szókimondásával, egy katonának a tiszta becsületével, de egy szerelmes férfinak minden elfojtott könnyével . . . reszketve . . . teszek a lábaihoz . . .

SZINÉSZNŐ. Meg fog gyógyulni.

MÁSODIK FELVONÁS.

TESTŐR. Ebből, asszonyom, engem többé kigyógyítani nem lehet.

SZINÉSZNŐ. Szegény barátom . . .

TESTŐR. Igen, ilyenkor ezt szokták mondani.

SZINÉSZNŐ. Barátom.

TESTŐR. És most hadd csókolom meg a kezét.

SZINÉSZNŐ. Kedves, jó barátom! *Kézcsók.*

TESTŐR. Ebben a pillanatban, asszonyom, egy boldog ember van a világon és az én vagyok. *Kopogtatás.*

SZINÉSZNŐ. Pszt! Nem kopogtatott valaki?

TESTŐR. De igen.

KRITIKUS *belép.* Szabad? Csókolom kezét.

SZINÉSZNŐ. Jó estét . . . Dr. Mezei . . . Latour-Schönichen gróf. *Meghajlás.*

KRITIKUS. Ó, névről már régóta van szerencsém ismerni a gróf urat.

TESTŐR. Nemde, dr. Mezei, a kritikus?

SZINÉSZNŐ. Az. az.

A TESTŐR.

TESTŐR. Soha nem mulasztom el a tárcát olvasni, mikor ön írja.

KRITIKUS. Köszönöm. Szóval névről már ismerjük egymást . . . sőt . . . sőt . . .

TESTŐR. Sőt?

KRITIKUS. Sőt, ha nem csalódom . . . és azt hiszem, ezuttal nem csalódom, . . . látásból is van szerencsém ismerni a gróf urat. Igen, igen, de ezt aztán már igazán nem tudom biztosan . . . mintha mi már találkoztunk volna is . . .

TESTŐR. Az meglehet . . .

KRITIKUS. Nem, nem. Most már kezd derengeni bennem. Mi egy társaságban kerültünk össze, . . . egy nagyon szép asszony lakásán . . . nem is olyan régen . . .

TESTŐR. Igen, igen . . . most már én is kezdek . . . hogyne!

KRITIKUS. Egy nagyon szép asszony lakásán, akit e pillanatban talán nincs jogom megnevezni . . .

TESTŐR. Óh!

KRITIKUS. És akinél . . . önnek kétség-

MÁSODIK FELVONÁS.

telenül nagyobb szerencséje volt, mint nekem.

TESTŐR. Óh, istenem...

KRITIKUS. Csak ne szerénykedjék.

TESTŐR. Istenem, hiszen az sohasem biztos és még ha biztosnak is látszik... nem, nem, az a dolog még nem dőlt el.

KRITIKUS. Fügőben van?

TESTŐR. Oh igen. Kétséges.

SZINÉSZNŐ *kissé idegesen*. Hogyan... hát önnek vannak ilyen fügőben lévő ügyei?

TESTŐR. Ügyeim... istenem...

KRITIKUS. Na, letagadni igazán nem engedem.

TESTŐR. Ügy...

KRITIKUS. Ez az egy ügy, ez megvan.

TESTŐR. Hát... ez az egy... ez megvan...

SZINÉSZNŐ. Szóval, van.

TESTŐR. Egy. Az csak nem baj.

SZINÉSZNŐ. Dehogy baj, nem baj, hogy volna baj. Csak nem képzei gróf úr.

hogy jogot formálok magamnak az érdeklődéshez.

TESTŐR. Asszonyom . . . Csak nem képzeled, hogy képzelem?

SZINÉSZNŐ. Csak nem képzeled, hogy . . . csak nem képzeled? *Idegesen hátraül a mamához, nézi az előadást.*

TESTŐR *öreghez.* Boldog vagyok!

KRITIKUS. Nem ismert rád?

TESTŐR. Hát lehet rámismerni?

KRITIKUS. Látod, hogy lehet . . .

TESTŐR. Nem, nem, öregem. Nem ismert rád. Rettenetes volna, ha rámismert volna. És az egész csak . . . *hátra-néz . . .* nem. Szó sincs róla. Úgy beszél velem, ahogy még sohse hallottam beszélni.

KRITIKUS. Szóval, nincs baj.

TESTŐR. Odahaza, délután egy pillanatra baj volt . . . Hiszen tetszem neki, ezt érzem, hogy tetszem neki, de odahaza ezt már majdnem el is árulta. Akkor végig ment a hideg a hátamon. De most . . . ezt a kis kedvező impressziót, hogy ezt

milyen becsületesen, milyen szépen, milyen nobilisan nyomta el magában . . . milyen hamar leküzdötte, elintézte . . . ez több, mint boldogító. Ez megnyugtató. öregem.

KRITIKUS. Hű hozzád.

TESTŐR. Hű. Ebben most már nincs két-ség. És aki így hű, az hű is marad. *Megöletli.*

KRITIKUS. Na, és most mi lesz ?

SZINÉSZ. Most öregem, egy kicsit nem bírok magammal a boldogságtól. Hóna-pok szenvedése után ez a ragyogó szép nap . . .

KRITIKUS. Azt mondd, hogy most mi lesz ?

SZINÉSZ. Most te itt fogsz maradni a páholyban, hogy ezt az isteni örömet megosszad velem.

KRITIKUS. Vagyis, te azt hiszed, hogy én ennek örülök.

SZINÉSZ. Nézd végig, nézd egy kicsit.

KRITIKUS. Beszélj magyarul. Publikum kell neked.

TESTŐR Mikor a legizgatóbb szerepemet

játszom... és ilyen sikerrel... akkor se vágyódjam publikum után?

KRITIKUS. Jó.

TESTŐR. Miután gyönyörűen, nagyszerűen visszautasított, ellökött, ... mit mondjak ... kirugott ... egy szépet, egy meleget vallottam neki, az már egy kicsit szívből is jött.

KRITIKUS. És erre is...

TESTŐR. Erre te kopogtattál és jöttél. De most én folytatom ezt az ostromot. Te csak tegyél úgy, mintha nem vennéd észre. De azért figyelj. Most majd forró és csábító leszek... aztán lassan átmegyek a szemtelenségbe... mintha a szenvedély elvenné az eszemet... Elmegyek a végletekig... sértő módon fogok neki kurrizálni, odáig viszem a dolgot, hogy felháborodjék és utasítson ki a páholyból.

KRITIKUS. Miért?

TESTŐR. Mert, amikor el fog hangzani az a szó, hogy: Most pedig takarodjék innen, akkor én letépem a bajuszomat, és letépem a parókámat és a szívemhez

ölelem ezt a drága kincset... és akkor olyan pezsgősvacsora lesz hármásban, amilyen pezsgősvacsora még nem volt, hármásban. Érted?

KRITIKUS. Értem.

SZINÉSZNŐ *idegesen előrejön.* Érdekes, hogy ön milyen elbizakodott?

TESTŐR. Én?

SZINÉSZNŐ. Igen, igen, ön. Az előbb, mikor tréfából azt kérdeztem, hogy hát magának ilyen ügyei vannak? — azzal gyanúsított meg, hogy engem bánt az, hogy önnek egyáltalában tudom is én miféle ügyei vannak, vagy nincsenek?

TESTŐR. Én ezzel gyanúsítottam önt?

SZINÉSZNŐ. Igen. Majd hogy el nem kezdett mentegetődni. Csak most kezdek ezen felháborodni. Hát csak nem gondolja, hogy...

TESTŐR. De asszonyom...

SZINÉSZNŐ. Most is. Megbocsát. A szeméből látom, hogy azt hiszi, az iménti dolog bántott. Mire esküdjem meg, hogy nem bántott?

TESTŐR. Elég, asszonyom, ha mondja.
Elég fájdalmas.

SZINÉSZNŐ. Óh, istenem, nagyon törődik maga azzal, hogy én érdeklődöm-e a női dolgai iránt.

TESTŐR. Üres bóknak fogja venni, de én mégis bevallom, hogy törődöm.

SZINÉSZNŐ. És ezt hogy értsem?

TESTŐR. Hisz nekem?

SZINÉSZNŐ *idegesen*. Eddig olyanak mutatkozott előttem, mint akinek lehet hinni.

TESTŐR. Hát akkor higyeje el, hogy igenis törődöm ezzel... még pedig annyira törődöm, hogy vannak ügyeim, amiktől az ön egy szavára félreállok.

SZINÉSZNŐ *idegesen*. Mit szól, doktor, ehhez a hódításomhoz.

KRITIKUS. Csak természetes.

TESTŐR *melegebben*. Másképp, helyesebben mondom: nincs «ügyem», amelyről az ön egy szavára azonnal le ne mondanék.

SZINÉSZNŐ. Na doktor, ez csak szép, ügy-e?

MÁSODIK FELVONÁS.

KRITIKUS. Csak természetes.

TESTŐR. A magam feltétlenül korrekt viselkedésének tudatában azt is bátran megmondom tanu előtt, hogy nincs a világon az a nő, aki meg ne halt volna számomra abban a pillanatban, amikor ön... amikor ön...

SZINÉSZNŐ. Amikor én?

TESTŐR. Hisz tudja, mit akarok mondani?

SZINÉSZNŐ *idegesen*. Tudom, tudom, de most hallani akarom.

TESTŐR *rémülten*. Hogyan...

SZINÉSZNŐ. Most hallani akarom. Az előbb, mikor visszaélt a négyszemközti-séggel és vallott, nem nagyon akartam hallani, de most... nem bánok semmit.. most nem törődöm semmivel... most hallani akarom.

TESTŐR *rémülten*. De mit akar hallani?

SZINÉSZNŐ. Annak a hosszú mondatnak a végét... hogy nincs a világon nő... hogy, tudom is én... Hallani akarom, hogy szeret.

A TESTŐR.

TESTŐR *rémülten.* De asszonyom.

SZINÉSZNŐ *egyre hevesebben.* Ne nézzen olyan rémülten az én öreg barátomra. Te szeretsz engem, ugy-e?

KRITIKUS. Hogyne, hogyne.

SZINÉSZNŐ *megfogja a Kritikus kezét.* Ez az ember az én legjobb barátom... az én egyetlen barátom az egész világon... az apám... az anyám... a testvérem... Ez előtt nekem nem volt soha és most sincs titkom szegény előtt...

KRITIKUS. De édes fiam!

SZINÉSZNŐ. Pszt! Most én beszélek. Még ha nekem céljaim is volnának önnel, mint ahogy nincsenek, ... remélem, azt tudja, hogy nincsenek...

TESTŐR. Tudom.

SZINÉSZNŐ. ... akkor is mindent megmondanék neki, akkor is nála gyónnék, mint ahogy nála gyónok szegénynél tíz év óta...

KRITIKUS *felháborodva.* Ejnye...

SZINÉSZNŐ *nagyon akuratosan.* Nem bánom, higgy most, amit akarsz. Ez az

MÁSODIK FELVONÁS.

ember. akivel ma délután hat órakor beszéltem először... ez most... ez most... merészei rólam azt hinni... de csak azért. mert az előbb... nem tudom... egy rossz mozdulatom... vagy egy rossz hangsúlyom volt... hogy én rajtam átvillant valami féltékenység-féle... és ez bosszant, ez kínoz, ez idegessé tesz és szeretném... szeretném... *elereszti az öreget: más hangon...* és még most is azt hiszi. De ebben én vagyok a hibás. mert most is... most se kellett volna... *az öregre néz...* Mit szólsz hozzá, Mezei. milyen borzasztóan ügyetlen voltam most... Mezei... most már nem bánom. gondoljon ez az ember, amit akar, de én bevallom neked, Mezei, hogy... *eltakarja a szemét.* Mezei... ez az ember...

TESTŐR. De az istenre kérem. asszonyom...

KRITIKUS *rákiált.* Pardon, pardon! Hogy merészel ön közbevágni, mikor önagsága...

TESTŐR. De asszonyom!

A TESTŐR.

SZINÉSZNŐ *kedves öngúnnyal.* Mezei. Ez az ember végre nem egy klasszikus férfiszépség... végre egy ember, akinek hibás az orgánuma... végre egy ember, aki, hála istennek, se nem okos, se nem elmés, se nem művészi, se nem cinikus, se nem fájdalmas... végre egy ki nem csavart agyú ember, Mezei, végre egy nembohém, — mert ez az ember egyszerű, becsületes, ostoba és csinos és fiatal és egészséges és kaszárnyából jön és nem tud viselkedni... Mezeikém, öreg barátom, annyi esztendő után végre egy férfi!

KRITIKUS. Gratulálok.

SZINÉSZNŐ. Mezeikém, te vén, rosszakarató, ez az ember engem nyugtalanná tett.

TESTŐR. Nahát én most...

KRITIKUS *parancsolóan.* Ön most minden esetre úgy fog viselkedni, ahogy férfihez illik. Ön egy nőnek, aki nem mérhető a polgári mértékkel, ezt a zseniális őszinteségét meg fogja becsülni és le fogja ebből vonni mindazokat a

konzekvenciákat, amelyeket ilyenkor úriembernek le kell vonnia és legkevésbé sem fog kétségbeesni azon, hogy mindez az én jelenlétemben történt, mert ami viszont engem illet, kedves öcsém, ne vegye rossz néven ősz fejemtől, hogy így nevezem, én becsületszavammal garantálom önnek a *Színésznő hátramegy*,... kedves gróf úr, hogy bármi történjék is *átmenet nélkül*, *haddurva* baj van, baj van, nagy baj van... Ezt te nem így képzelted, ezt te nem így ígérted. Nagyon nagy baj van, fuccs a pezsgősvacsora.

TESTŐR. Csak arra az egyre kérlek, menj most innen el.

KRITIKUS. Baj van, baj van. Tetszel neki.

TESTŐR. Az istenre kérek, menj, menj innen.

KRITIKUS. Baj van, baj van. Nagyon tetszel neki. Fogadd részvéteimet, szerelmes beléd.

TESTŐR. Menj, menj, menj innen.

KRITIKUS. Attól félsz, hogy szó nélkül a nyakadba borul.

TESTŐR. Menj, menj, ez egy rettenetes pillanat, nem akarom, hogy most itt légy.

KRITIKUS. Attól félek öregem, hogy én értelek téged!

TESTŐR *bambán*. Mi?

KRITIKUS. Attól félek, hogyha én most innen elmegyek, téged a legborzasztóbb csapás ér.

TESTŐR. Micsoda?

KRITIKUS. Nem tudsz uralkodni magadon és elcsábítod magadtól a feleségedet.

TESTŐR *hidegséget erőltet*. Ne felejtse el öregem, hogy én erre az esetre is el voltam készülve.

KRITIKUS. Olyan ember még nem született, aki el lett volna készülve arra az esetre, hogy hűtlen lesz hozzá a felesége. Beletörődni nem lehet valamibe előre.

TESTŐR. Menj, te vén szívtelen.

KRITIKUS. Hiszen megyek, hiszen az lesz a vége, hogy megyek, de egyre figyelmeztetek. Most aztán elég az, hogy a feleséged megcsal. Most már ne csald meg te is magadat.

TESTŐR. Mivel?

KRITIKUS. Most ne igyekezzél vissza-
csinálni az ügyet, lehüteni, elundori-
tani magadtól az asszonyt, hogy aztán
jöhess és mondhasd nekem is meg ma-
gadnak is, hogy: igen ám, de végül mégis
kilökött. Hohó, öcsém, most én foglak
téged a magad ötletének erejével, most
én nem eresztelek ki téged a magad
tréfájából, mert te nem is tudod, milyen
jó tréfa volt ez a rossz tréfa! Ha
most te megteszed azt a feneketlen gyá-
vaságot, hogy ha én innen kimegyek,
szándékosan ügyetlen és ostoba leszel,
csak hogy kiszerezzen belőled, akkor te
vagy a legutolsó fráter ezen az egész
világon. Ezt jegyezd meg jól. Ezt nem
én mondom neked, ezt te üzened énálta-
lam magadnak, mert te nem mersz most
a magad szeme elé kerülni. Érted?

TESTŐR. Menj, menj.

KRITIKUS. Attól pedig nem félek, hogy
leleplezed magadat. Azt magad is érzed,
hogy ha ez a dolog itt végződik, akkor

egy kicsit az egész életed tönkre van téve. Most tovább, előre. Jöhet ebben a hódításban egy olyan pont, amelynél még mindig jól esik, ha a nő meggondolja magát. Sőt, evvel jóvá is teszi ezt a szeszélyes fellobbanást. És ha nem gondolja meg magát, — üzened te magadnak — akkor legalább még egyszer az életben szerelmesen csókolt meg.

TESTŐR. Menj, menj.

Öreg indul, Színésznő, aki előre jön, nem látja.

SZÍNÉSZNŐ. Maga úgy viselkedett, mint egy jogász. Én értem már meghaltak emberek . . . egy Liebner nevű és egy főhadnagy Szegeden, egy Rappenschall nevezetű, de ezt még senki nem vette ki belőlem . . . hisz én bolond voltam . . . én nem tudom, mi van velem . . .

Kritikus rémülten menekül.

TESTŐR. Asszonyom, én igazán annyira meg vagyok lepve . . . én . . .

SZÍNÉSZNŐ. Nem csudálom. Én vagyok a bolond.

MÁSODIK FELVONÁS.

TESTŐR. Nahát, ha nem veszi rossznéven, bizony kissé . . .

SZINÉSZNŐ. Micsoda ?

TESTŐR. Bizony kissé . . . mintha elragadta volna a . . .

SZINÉSZNŐ. Tessék ?

TESTŐR. Én . . . én . . . bevallom, engem valósággal kisodort a contenanceból . . . ez a . . . ez a végtelenül boldogító . . . hisz nem volna csoda . . . asszonyom . . . ha én ordítanék a . . . a . . . a boldogságtól.

SZINÉSZNŐ. Igaza van. Én megint igazságtalan voltam.

TESTŐR. Na lássa.

SZINÉSZNŐ. Csak nem akar ez szemrehányás lenni ?

TESTŐR. A világért sem.

SZINÉSZNŐ. Milyen hangon mondta ezt ?

TESTŐR. Ezt ?

SZINÉSZNŐ. Igen, ezt. Mi ez ?

TESTŐR *durcásan, bambán*. Nem tudom.
Szünet.

SZINÉSZNŐ *megfontolt-meglepetten*. *gyana-*

Kodex. Most azt hihetné az ember, hogy ön, aki eddig egyszerűen tökéletes volt . . . most egyszerre . . . szándékosan ügyetlen, esetlen és ostoba.

TESTŐR *durcásan.* Hiszen mondta, hogy ostoba vagyok.

SZINÉSZNŐ. De most még ostobább. De ezt most szándékosan csinálja, mintha . . . igen, igen . . . *gúnyos mosollyal. lenézőleg* mintha megijedt volna tőlem.

TESTŐR. Én ?

SZINÉSZNŐ. Mintha csak játszani akart volna . . . és most megrémült attól, hogy a játékból . . . valami ilyen komoly . . . ilyen szent dolog lett . . . ezt nem remélte . . . ezt nem remélik az ilyen grófok.

TESTŐR. De kérem . . .

SZINÉSZNŐ. A grófok . . . de a többi is . . . megijednek . . . *máshangon.* nem édesem. Azért még nem lesz válópör és botrány és én nem akarok grófné lenni.

TESTŐR. De asszonyom !

SZINÉSZNŐ. De igenis . . . én nagyobb lánggal égek, ha meggyulladok. Igenis,

én színésznő vagyok, nem a tehetségem révén, mert ez vér dolga és idegrendszer dolga, kedves gróf. A színésznő nem ott kezdődik, hogy játszik, hanem ott, hogy felmegy a színpadra. Ez más hús, ez más vér, ez más agyvelő, ez más idegrendszer. És ha biztosabbra mentek nálunk, mikor utánunk vetitek magatokat, akkor gyertek velünk, uraim, mindenhová. Birni kell az iramot, a tempót, a magasságot! Tessék velünk jönni a többi bolondságokba is, ne csak azt az egyet választani ki, hogy velünk szabadban lehet beszélni, hamarább rá lehet térni a szerelem témájára . . . Aki szerelemmel közeledik az ilyen kiválasztott, sok mindent eldobott és megtagadott nőhöz, az aztán ne ijedjen meg, amikor akkora lángot vetünk, ami nem fér be egy filiszternek a sparherdjébe. Nem vagyok én erkölcstelenebb, mint a maga grófnéi, csak egy kicsit több ég el az életemből, ha engem méltóztatik felgyújtani.

TESTŐR. Ne merje szidni az én grófnéimat. Az anyám is grófné, a hugom is grófné. Vannak témák, amelyek mellőzését kérem.

SZINÉSZNŐ. Maga gorombáskodik velem. Maga fél tőlem. Maga meg akar most szabadulni tőlem. Magának most hirtelen elég volt. Hát én mondok magának valamit. *Határozottan, ellentmondást nem tűrően.* Most én nem csesztem magát.

TESTŐR. Nem... nem... asszonyom, én örült vagyok... De ne csodálja, ha ez a hirtelen jött... ha ez a végtelen boldogság elveszi az eszemet... Én... szeretem önt... én.

SZINÉSZNŐ. Csókolj meg!

TESTŐR. De...

SZINÉSZNŐ. Csókolj meg.

TESTŐR *feléje nyúl.*

MAMA *előre jön, látja.* Ah! *Hátraugrik, édes mosollyal.*

SZINÉSZNŐ *utána néz, meghatottan.* Drága jó mama!

TESTŐR *undorral.* Drága, jó mama.

MÁSODIK FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Kopogtattak. *Hátra ül.*

KRITIKUS *belép.* Mindjárt vége a felvonásnak. Ezt az utolsó nagy kettőst már kezdem unni. *Látja, hogy testőr egyedül van.* Na, javult a helyzet?

TESTŐR. Javult, javult.

KRITIKUS. Igazán javult?

TESTŐR. Javult. Határozottan.

KRITIKUS. Szóval nem javult. Látom. Jó, jó, jó, nekem ennyi igazán elég, amit az arcodon látok. Ehhez már nem kell semmit hozzáhazudni.

TESTŐR. Eszem ágában sincs hazudni. Az asszony, kérlek szépen . . .

KRITIKUS. Ne folytasd öregem. Minden-nel tisztában vagyok. Itt a legnagyobb bajok vannak. Önagysága beleszeretett egy testőrbe . . . és te . . . szívesen lelőnéd ezt a testőrt . . .

TESTŐR. Le.

KRITIKUS. Csak az a baj, hogy kettőknek összesen egy életetek van . . .

TESTŐR. Talán nem is baj.

KRITIKUS. Hogyan.

A TESTŐR.

TESTŐR *végső elkeseredésben.* Talán ép az a jó, hogy egy életünk van és ha lelvöm a testört, magam is megszabadulok.

KRITIKUS. Hát mondd: tehet róla az a szegény testőr?

TESTŐR. Igenis tehet. *Kijavítja.* Dehogyan tehet. Kérlek . . . most már hagyj magamra vele. Menj . . . menj. *A függönyig tuszkolja.*

SZINÉSZNŐ. *Előre jön.* Kiment? Akkor hamar egy szót, egy utolsót, mert mindjárt vége a felvonásnak . . . szeretsz?

TESTŐR. Tessék?

SZINÉSZNŐ. Szeretsz?

TESTŐR. Szeretlek. Imádlak.

SZINÉSZNŐ. És mikor látlak megint?

TESTŐR. Amikor akarod.

SZINÉSZNŐ. Holnap.

TESTŐR. Holnap.

SZINÉSZNŐ. Délután.

TESTŐR. Délután.

SZINÉSZNŐ. Pont 5-kor.

TESTŐR. Pont 5-kor.

MÁSODIK FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Az uram csak holnapután érkezik meg és így . . .

TESTŐR. És ha véletlenül már holnap megjön ?

SZINÉSZNŐ. Nem jön meg, holnap még játszik.

TESTŐR. És ha abbahagyja a játékot ?

SZINÉSZNŐ. Nem hagyja abba. Nem ismered te a színészt, ha az a legjobb szerepét játssza. Inkább meghal.

TESTŐR. Igaza van.

SZINÉSZNŐ. 5-kor nálam.

TESTŐR. 5-kor. . . . nálad.

SZINÉSZNŐ. Vagy olyan boldog, mint én ?

TESTŐR. . . . Vagyok . . . Oh végtelenül boldog vagyok . . . Olyan boldog vagyok, hogy . . .

MAMA. *Feltűnően köhög.*

SZINÉSZNŐ. Tessék, mama ?

MAMA. Mindjárt vége, gyermekem.

SZINÉSZNŐ *hátramegy.* Még ne menj . . . majd ha vége, akkor elmehetsz . . .

KRITIKUS *előlép.* Tehát . . .

A TESTŐR.

TESTŐR. Tehát . . .

KRITIKUS. Tehát 5-kor.

TESTŐR. Tehát 4-kor.

KRITIKUS. Hogy-hogy 4-kor? Hiszen 5-öt mondott.

TESTŐR. A testőrnek. De én, én holnap délután 4-kor váratlanul visszaérkezem Mezővásárhelyről.

KRITIKUS. Hogyan? Nem értem!

TESTŐR. Pedig nagyon egyszerű.

KRITIKUS. Talán rajta akarod kapni a testőrrel.

TESTŐR. Nem, azt nem.

KRITIKUS. Hát!

TESTŐR. Meg akarom akadályozni, hogy a testőré legyen.

KRITIKUS. Szóval elteszed láb alól a katonát?

TESTŐR. El én!

KRITIKUS. Hát akkor minek vársz holnapig? Miért nem most mindjárt?

TESTŐR. Most én testőr vagyok. Ha most leleplezem magamat, akkor a testőr öngyilkosságot követne el.

KRITIKUS. Na és ?

TESTŐR *szégyenkezve*. Ehhez most a testörnek nincs elég lelki ereje. A testört a világ legszebb asszonya szereti. A testörnek van a legszebb szeretője ezen az egész világon. A testőr fiatal, boldog, erős, reménykedő . . . és ne neved ki a testört, ha most azt kérdezi tőled, hogy hát akkor miért haljon meg ?

KRITIKUS. Ahá . . . Jézus Mária . . . Te most nem mersz lemondani erről a szerelemről, mert félsz, hogy másképp nem kapod meg tőle soha.

TESTŐR. Bevallom, így van.

KRITIKUS. Vagyis e pillanatban te kezd elhinni magadnak, hogy te vagy a testőr.

TESTŐR. El.

KRITIKUS. És mit szól ehhez a megcsalt férj ?

TESTŐR. Pardon, a férj még nincs megcsalva.

KRITIKUS. Ennyire vak vagy ? Hiszen minden férj vak, rendben van . . . de

a te feleséged a szemed láttára csal meg egy katonával. Az istenért . . . fiam . . . Nyisd ki a szemedet !

TESTŐR. Csak akar megcsalni . . . Holnap akar. De a férj ebben meg fogja akadályozni.

KRITIKUS. Nem, nem, nem. Amit ez az asszony tett, ez már csalás. Én, mint a férj legjobb barátja, kötelességemnek érzem ezt neki elárulni.

TESTŐR. Kinek mondod ezt ?

KRITIKUS. Neked.

TESTŐR. Mint micsodának ?

KRITIKUS. Mint férjnek.

TESTŐR. Nahát most végre meg fogsz érteni . . . A férj tényleg nincs itt . . . ne fáradj. A férj vidéken van. Még egy fél-órával ezelőtt mind a ketten itt voltak . . . sőt harcoltak egymással . . . de érts meg, érts meg jó öreg barátom . . . a testőr egy boldog ember . . . és neki kellett a harcban győznie . . . a boldognak, a szeretettnek, az erősnek . . . Hát ha választanom kellett, hogy mi legyek : a boldog,

vagy a boldogtalan . . . jó öreg barátom, te melyiket választottad volna ?

KRITIKUS. Vagyis mit akarsz tőle ?

TESTŐR. Azt, amit az előbb már sejtettél . . . igen, igen . . . Egy csókot . . . az utolsó szerelmes csókot, amit ebben az életben kapok tőle.

KRITIKUS. Szegény öregem !

TESTŐR. Ezt írd meg neki. Nekem gratulálj.

KRITIKUS *a hátába üt.* Szerencsés fickó.

TESTŐR. Így. És most csak arra kérlek, hogy holnap délután te is jőjj el.

KRITIKUS. Mért ?

TESTŐR. Mert azért . . . tudja isten . . . egészen végig még se szeretném játszani ezt a históriát . . . attól félek, hogy . . . hogy mielőtt erőre kapna bennem a bosszúálló férj, a szerelmes testőr, aki már most is alig bír magával . . . a magáévá tenné ezt az asszonyt . . . hiszen oly szép, oly forró, oly szerelmes, úgy teli van vágyakozással, hogy ha megölel . . . én fiatal vagyok . . . ha megölel

még egyszer úgy, ahogy . . . ahogy talán soha nem ölelt meg, akkor még abban a végső pillanatban, még a komédia utolsó percében sem a szakító férjet váltja ki belőlem, hanem . . . isten bocsássa meg . . . a győztes katonát.

KRITIKUS. Ott leszek. Ezzel tartozom szegénynek, aki most, tudja isten, hogy bánkódik a felesége után vidéken.

PÁHOLYOSNÉ. *Benyit.* Méltóságos úr, itt a soffőr.

TESTŐR. Jövök.

PÁHOLYOSNÉ *el.*

KRITIKUS. Szervus! *Hátramegy a hölgyekhez. A Testőr nézi egy kicsit, kifujja magát, felöltözik.*

TESTŐR. *Halkan.* Csókolom kezét.

SZINÉSZNŐ *előre jön.* A viszontlátásra! *Kezet fognak. Nézik egymást. Egyszerre Szinésznő a keblére borul. Nagy, hosszú csók. Taps a képzelt nézőtéren, csillár. Felriadnak.*

TESTŐR. *Az ajtó felé megy.*

SZINÉSZNŐ. Holnap 5-kor.

TESTŐR. Holnap 5-kor. *El.*

MÁSODIK FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. *Háttal a páholy falának támaszkodik.*

ŐREG. *Tapsolva előre jön.* Gyönyörű volt a vége.

SZINÉSZNŐ. Gyönyörű. *Tapsolni kezd.*
Függöny!

HARMADIK FELVONÁS.

Ugyanott történik, ahol az első. A szinpadon ugyanaz a rend, ugyanaz a hangulat, mint az első felvonásban, mikor az asszony várta a Testőrt.

SZINÉSZNŐ *díszes pongyolában.* Erzsi fiam, forraljanak vizet teának és készítsen elő két csészét a vékony aranszegélyű szervisből, sütemény is legyen.

SZOBALÉÁNY. Igenis, nagysága.

SZINÉSZNŐ. Ha valaki keresni talál, egyáltalán nem vagyok itthon, a fejem fáj, nem fogadok, nem is vagyok itthon.

SZOBALÉÁNY. Igenis.

SZINÉSZNŐ. Természetesen . . . ha a gróf úr jön . . .

SZOBALÉÁNY. A gróf úr?

SZINÉSZNŐ. Igen.

SZOBALÉÁNY néz.

MAMA *aki eddig némán állt.* A testőrtiszt, maga liba. Még mindig nem ismeri a gróf urat, maga lúd?

SZOBALÉÁNY. Igen, kérem.

SZINÉSZNŐ. Rendben van a ruhám?

MAMA *megnézte.* Rendben.

SZINÉSZNŐ. A zongorához ül. *kottában lapoz.*

MAMA. *Parfümöt vaporizál és a zongoralámpát úgy igazítja, hogy a Szinésznőre essék a fény. A butorokat úgy rendezi, ahogy az első felvonásban voltak.* So einen schönen, feschen Menschen hab' ich in meinem Leben nicht gesehen.

SZINÉSZNŐ. Gut, Mama, lassen wir jetzt das. Kimehet, fiam.

MAMA. Sie ist schon auch verliebt in ihm.

SZINÉSZNŐ. Wieso «auch»?

MAMA. Geh' mein Kind, vor mir musst du dich doch nicht... *kimegy a szobaléány, mama szemével követi... szégyelni.* Ennekem igazán jó szemem van.

SZINÉSZNŐ. Jól van, mama.

MAMA. Öt órakor jön... még ép elég időm van ahhoz, hogy ezt a rongyot levessem és magamra vegyek valamit. mert igazán...

Csöngetnek.

SZINÉSZNŐ. Csöngettek.

Újabb csöngetés.

MAMA. Megyek, megyek. *Kirohan.*

SZINÉSZNŐ *hirtelen a zongorához ül és az ismert Chopint játszsza. Ez tart egy kis ideig.*

SZOBALÉÁNY *belép a férj két táskájával, hangosan köhécsel és tüntetőleg kerülőt téve, az asszony mellett jobbra kiviszi.*

SZINÉSZNŐ *kezevel a zongorán, nézi.*

MAMA *ugyanúgy, mint a szobaléány.*

SZINÉSZNŐ *feláll.*

SZINÉSZ *belép szárnyas kabátban stb. úgy, mint az első felvonásban elment és kitarja karjait. Belép mögötte két ember, a nagy koffert hozza, leteszi a hát/ál felé, jobbra a kijárattól.*

SZINÉSZNŐ. Nini! Te vagy az?

SZINÉSZ *szaval.*

Váratlan, úgy-e, érkezésem.
Sietve hajszolt vágyam, üdvöm.
Bár Cyprus hív, a nép dalol.
S az ellen vinni készül váram.
Én balga szívvel, dőre hittel,
Megannyi édes . . .

SZINÉSZNŐ. Ne . . . ne . . . az istenért, ne szavalj . . . hát mi van veled, hogy már hazajöttél ?

SZINÉSZ. Egy nappal korábban érkezem haza hozzád és az egész fogadtatás az, hogy mi van velem, hogy már hazajöttem ? Ezt tekintsem csóknak, ölelésnek, nyakbaborulásnak . . .

SZINÉSZNŐ. Már nem voltál itt egy napig . . . már leszoktam erről a szemrehányó hangról . . . már föllélekzettem . . . már el is felejtettem . . . és most újra kezdődik, istenem, most újra kezdődik előlről az egész . . .

SZINÉSZ. Parancsolod talán, hogy visszamenjek ?

SZINÉSZNŐ. Ugyan kérlek, hagyj békén. Utálatos vagy.

SZINÉSZ. Ez már más. Ha ilyen szép szereimesen beszélsz velem, magam is felindulok. *Ledobja a holmiját.*

SZINÉSZNŐ. Azt talán megméltóztatol engedni, hogy érdeklődjem az iránt: mi oka lehet annak, hogy egy három estére hirdetett vendégszereplésből egyet se játsztál le.

SZINÉSZ. Annak nagyon egyszerű oka van, fiam. Ma reggel táviratot kaptam a színháztól, hogy Rétháti beteg és ha estig nem lesz jobban, akkor Hamlet megy. És miután tíz év óta, engedelmeddel, én játszom Hamletet és miután még Rétháti soha estig nem lett jobban, hát természetesen . . .

SZINÉSZNŐ. Köszönöm, ennyi nekem elég. A szónoklatot elengedem.

Szünet.

SZINÉSZ. Nnna! Szóval itthon volnék. Az én drága kis feleségemnél.

SZINÉSZNŐ. Jó kedved van.

SZINÉSZ. Hát neked miért nincs?

SZINÉSZNŐ. Óh nekem is jókedvem van.

SZINÉSZ. Hát... ha nekem is jókedvem van... meg neked is jókedved van... akkor... mi ketten itt most... egy jókedvű társaság vagyunk.

SZINÉSZNŐ. Igen.

Szünet.

SZINÉSZ *órára néz.* Most félöt mult... most már nem érdemes a kávéházba mennem...

SZINÉSZNŐ. Itthon maradsz?

SZINÉSZ. Itthon.

SZINÉSZNŐ. Egész az előadásig?

SZINÉSZ. Igen. Hét után majd átme-
gyek a színházba.

SZINÉSZNŐ *sóhajt.* Jó! *Fölkel és a bejárat felé indul.*

SZINÉSZ. Hová mégy?

SZINÉSZNŐ *irányt változtat, lassít.* Sehova.
Leül hátul.

Szünet.

SZINÉSZ *nagyon közvetlenül.* Anyuskám... mit csináltál tegnap egész este?

SZINÉSZNŐ. Semmit.

SZINÉSZ. Nem untad magad?

SZINÉSZNŐ Nem.

SZINÉSZ *fölkel, tesz-vesz.* Nem voltál sehol?

SZINÉSZNŐ. Nem.

SZINÉSZ *kinéz az ablakon.* Azt mondtad, hogy az Operába fogsz menni.

SZINÉSZNŐ. Ja . . . ott voltam . . . már el is felejtettem.

SZINÉSZ. Unalmas volt

SZINÉSZNŐ. Olyan volt, mint máskor.

SZINÉSZ. A Pillangó ment?

SZINÉSZNŐ. Igen.

SZINÉSZ. Pedig azt te nagyon szereted.

SZINÉSZNŐ. Már hallottam vagy kilencszer.

SZINÉSZ. Szóval, untad magad.

SZINÉSZNŐ. Ühüm!

SZINÉSZ *egy könyvet az asztalra csap.*

SZINÉSZNŐ. Mi az? Mi bajod?

SZINÉSZ. Semmi. *Leül.*

Szünet.

SZINÉSZ. Mezei persze a nyakadon ült a páholyban.

SZINÉSZNŐ. Mint rendesen.

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZ. Egyedül voltál ?

SZINÉSZNŐ. Nem, a mamával.

SZINÉSZ. Itthon nem kerestt engem senki ?

SZINÉSZNŐ. Tudtommal nem.

SZINÉSZ. Nem is volt itt senki ?

SZINÉSZNŐ. Nem.

SZINÉSZ. Igen.

Szünet.

SZINÉSZ. Igen. Egyedül voltál estig.

SZINÉSZNŐ. Ejnye, de furcsa vagy. Hát ha mondom, hogy nem volt itt senki, hát nem volt itt senki.

SZINÉSZ. És te egyedül voltál itthon mindaddig, amíg a színházba nem mentél.

SZINÉSZNŐ. Hát itt volt Mezei . . . még te bucsuztál is tőle . . . meg itt volt az az ember a számlával . . . hiszen akkor még itthon voltál . . . persze . . .

SZINÉSZ. Más nem volt itt ?

SZINÉSZNŐ. Más ? Várj csak . . . Nem.

SZINÉSZ. Mert . . . nem tudom . . . a házmester azt mondja, hogy tudom is én . . . valami katona, vagy mi . . .

SZINÉSZNŐ. Ja ? Biztosan szegény Erzsinek a . . .

SZINÉSZ. Az lehet. Mert azt hittem, hogy itt volt valami idegen.

SZINÉSZNŐ. Ha katona jött fel ide, az csak az Erzsie lehetett. De megkérdezhajük tőle. *Mozdulatot tesz.*

SZINÉSZ. Hadd csak, fiam . . . Azt úgy is tudom, hogy ez az Erzsi milyen derék és őszinte leány . . . *gúnyval* én ismerem az Erzsit . . . ő bevallja, hogy volt nála katona . . . Meg is esküszik rá.

SZINÉSZNŐ. Miért esküdjék ?

SZINÉSZ. Még ha . . . teszem . . . csak tréfából . . . még ha nálad lett volna is az a katona, Erzsi, a drága . . . akkor is vállalná . . . Csak ne csöngess neki, hagyd.

SZINÉSZNŐ. Ejnye ! *Bámul, gyanakszik.*

SZINÉSZ. Miért : «ejnye» ?

SZINÉSZNŐ. Így szép lassan, csöndesen . . . egész kis vallatás lett a kérdezősködésből . . . Már jól esett, már örültem, hogy ilyen kedves, gyöngéd vagy . . .

és ilyen részletesen érdekel, hogy mivel töltöttem az estémet. . . és kisül, hogy. . . hogy ez csak vallatás. . . és nem kevesebb, mint egy katonát akarsz rámfogni. . . Na, ez aztán már egészen jó.

SZINÉSZ. Kérlek, kérlek, kérlek.

SZINÉSZNŐ. Bocsáss meg, azt kell hinned, hogy megőrültél.

SZINÉSZ. Kérlek, kérlek.

SZINÉSZNŐ. Na hát, ez igazán hallatlan. Most azonnal tudni akarom, hogy mit jelent ez a titokzatos katona-ügy. Most azonnal be fog jönni a cseléd és a mama. . .

SZINÉSZ. És a cseléd azt fogja hazudni, amit a mama és a mama azt fogja hazudni, amit a cseléd. Akkor aztán én itt állok és három asszony versenyt hazudik belém.

SZINÉSZNŐ. Most követelem tőled, mondd meg, mit akarsz?

SZINÉSZ. Nem akarok semmit.

SZINÉSZNŐ. Követelem tőled, azonnal, nyíltan mondd meg, miféle aljassággal

gyanusítasz megint és ki az, aki neked ilyeneket mond.

SZINÉSZ. Nekem nem mondott senki semmit, itt tegnap délután, miután én elmentem, egy katona volt.

SZINÉSZNŐ *a csengetyűhöz ugrik.*

SZINÉSZ. Ne fáraszd őket, fiam. Úgy veszem, mintha már azt hazudták volna, hogy nem volt itt senki, vagy azt, hogy volt egy katona az Erzsínél.

SZINÉSZNŐ. Hát akkor mit akarsz tőlem ?

SZINÉSZ. Várj fiam, azt is megtudod.

SZINÉSZNŐ. Nem szégyelled magad ? Na hát, ezt, látod : ezt nem hittem volna. Azt nem hittem volna, hogy ide jutunk.

SZINÉSZ. Csak menjünk szép rendben. Mondjuk, jó, volt itt egy katona, és mondjuk, Erzsi már sírva azt hazudta, hogy nála volt. Csakhogy . . . sokféle katona van.

SZINÉSZNŐ. Na, hát ebből mi jön ki ?

SZINÉSZ. Sokféle katona van, de si-sakja . . .

SZINÉSZNŐ. Látod, angyalom, sisakja a tűzoltónak van. Tehát, még csak nem is katona. *Végig nézi.* Hát egy tűzoltóm van? Mi?

SZINÉSZ. Tűzoltó?

SZINÉSZNŐ. Tudom is én. Megkérdezem, mindenesetre . . . *a bejárat felé megy.*

SZINÉSZ. Nem te, fiam, majd én. Kíváncsi vagyok, eltalálja-e, hogy tűzoltót kell mondani. *Ki akarja nyitni az ajtót, de nem megy. Sikoly.* Mi az? Ja úgy, fiam . . . maga itt hallgatózik? . . .

SZOBALÉÁNY. Éppen be akartam menni, nagyságos úr.

SZINÉSZ *szomorúan.* Hát maga itt hallgatózott, fiam. Igen. Hát akkor már most tudja, hogy tűzoltót kell mondani. Jól van fiam. Maga egy nagyon jó szobaleány. Hosszú élete lesz nálam. Na hát csak hallgatózzék tovább, fiam. *Becsukja az ajtót.* Majd kopogtatok, mielőtt kinyitom, hogy meg ne üsse az orrát.

SZINÉSZNŐ. Itt most más valaki ütötte meg az orrát.

SZINÉSZ. Tudom, angyalom. Érzem. Én. — Hát szóval, nem testőr volt, hanem tűzoltó.

SZINÉSZNŐ. Testőr? Hát ez megint mi?

SZINÉSZ. Semmi. Vagyis itthon üldögtél. aztán átöltöztél, aztán elmentél a mamával az operába. Második emelet jobbra, negyedik páholy.

SZINÉSZNŐ. Szóval, adott valakinek tíz forintot, hogy lessen rám.

SZINÉSZ. Vagy huszat.

SZINÉSZNŐ. Gyönyörű. Második emelet, jobb négy. Ott ültünk.

SZINÉSZ. Na, na . . . nem ültetek olyan nagyon . . .

SZINÉSZNŐ. Mi ez?

SZINÉSZ. Az első felvonás legnagyobb részét a páholy háttérében töltötted.

SZINÉSZNŐ. Tehát most már egészen nyíltan beismered, hogy ami itt folyik, az már nem érdeklődés, hanem vallatás.

SZINÉSZ. Ha parancsolod, beismerem.

SZINÉSZNŐ. És azt hiszed, hogy én egy ilyen lealázó ostobasághoz a partnered

HARMADIK FELVONÁS.

leszek? Azt hiszed, most majd szépen felelgetni fogok a keresztkérdéseidre?

SZINÉSZ. Azt hiszem.

SZINÉSZNŐ. Azt hiszed? Na hát, édesem . . . Különben igazad van. Igenis, fogok felelni. Tessék. Gyerünk.

Igen gyorsan, ami itt következik.

SZINÉSZ *nagyon hirtelen.* Melyik páholyban ültél?

SZINÉSZNŐ *még gyorsabban, nagyon készen, éles és határozott hangon felelget.* Második emelet négy.

SZINÉSZ. Jobb vagy bal.

SZINÉSZNŐ. Jobb.

SZINÉSZ. A kezdetén ott voltál?

SZINÉSZNŐ. Nem.

SZINÉSZ. A felvonás vége előtt tizenöt perccel jöttél.

SZINÉSZNŐ. Igen.

SZINÉSZ. Ugyanakkor egy automobil állt meg a színháznál.

SZINÉSZNŐ. Semmi közöm hozzá.

SZINÉSZ. Az automobilból egy szőke

testőrtiszt szállt ki. Mondd, hogy nem igaz.

SZINÉSZNŐ. Nem mondom, hogy nem igaz. Lehet, hogy igaz, lehet, hogy nem igaz.

SZINÉSZ. A testőrtiszt felsietett a második emeleti páholyfolyosóra, egyenesen a te páholyod felé.

SZINÉSZNŐ. Ez mind lehetséges.

SZINÉSZ. Beküldte a névjegyet hozzád a páholyba.

SZINÉSZNŐ. Nem igaz.

SZINÉSZ. Kádárné, a páholyosné, azt mondja, hogy igaz.

SZINÉSZNŐ. Kádárné, a páholyosné, hazudik.

SZINÉSZ. Ide hivatom.

SZINÉSZNŐ. Akkor is hazudik.

SZINÉSZ. Azt elhiszem. De nem kell nekem Kádárné! Van jobb, van jobb. Hét óra negyvenhét perckor fölkeltem a mamád mellől és hátrahúzódtál a páholy hátterébe, ahol . . .

SZINÉSZNŐ. Ahol?

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZ. Ahol valami cinóbervörös szín-
folt . . .

SZINÉSZNŐ. Lógott a fogason, a belépőm,
amit tőled kaptam tavaly február 16-án
a huszonkilencedik születésnapomra.

SZINÉSZ. A harmincadik volt.

SZINÉSZNŐ. A huszonkilencedik.

SZINÉSZ. Harminc.

SZINÉSZNŐ. Huszonkilenc.

SZINÉSZ. Mindegy . . .

SZINÉSZNŐ. Nem mindegy . . .

SZINÉSZ. Hát huszonkilenc.

SZINÉSZNŐ. Az más.

SZINÉSZ. Szóval, egy vörös testőr-
kabát . . .

SZINÉSZNŐ. Egy vörös belépő.

SZINÉSZ. Egy vörös belépő, jól van, egy
vörös belépő, amelynek azonban sisakja
volt és a sisakján fehér lószőrforgó és
mindez a kanapén állott.

SZINÉSZNŐ. Mi állott a kanapén? A ka-
napén állott az én fehér strucctollas ka-
lapom, mert fájt benne a fejem és én
levettem.

SZINÉSZ. Jól van, beszopom, várj angyalom, van jobb, van jobb. Mialatt te a háttérben bujkáltál és társalogtál a vörös belépővel és a strucctollas kalappal, a Mama fölkel, hátra ment, valamit meglátott, megijedt, hirtelen visszaült előre. Mitől ijedt úgy meg a Mama?

MAMA *belép.*

SZINÉSZNŐ. Majd megmondja ő maga.

MAMA. Mi az már megint?

SZINÉSZ. Haha! Maga most azt hiszi, Mama, hogy én magát vallasni fogom, hogy volt-e valaki tegnap a páholyban satöbbi és maga majd brillirozhat azzal, hogy százötvenet hazudik egymásután anélkül, hogy lélekzetet venne. Mama drága, de nem, nem, én semmit se kérdezek magától, hiába olajozta be a bal fülét a kulcslyukkal, itt nem nyílik tér az ön számára, én egy szót se kérdezek magától, mert én már hallottam, hogy nem testörkabát volt, hanem belépő, nem sisakforgó volt, hanem strucctoll és maga nem attól ijedt meg, hogy egy

testőr nagyon közel állt a feleségemhez. hanem . . . hanem . . . hát tudja mit . . . hogy ne menjen innen ki hazugság nélkül, hát mondja meg, mitől ijedt úgy meg?

MAMA. Maga jutott az eszembe. maga drága. *Kifelé megy.*

SZINÉSZ. Vigyázzon, ne nyissa hirtelen az ajtót, mert ott meg a szobaleány hallgatózik.

MAMA. Igen? Vigyázzon Erzsi, nyitom az ajtót. *Lassan kinyitja és kimegy.*

Szünet.

SZINÉSZ. Mezei meglátogatott a páholyban?

SZINÉSZNŐ. Meg.

SZINÉSZ. Bemutattad valakinek?

SZINÉSZNŐ. Nem volt ott senki, hát nem mutathattam be senkinek.

SZINÉSZ. És ha Mezei itt most belép?

SZINÉSZNŐ. Akkor két eset van. Vagy nem volt a páholyban senki, akkor Mezei azt fogja mondani, hogy nem volt ott senki.

SZINÉSZ. Vagy volt ott valaki . . .

SZINÉSZNŐ. Akkor Mezei előbb rám fog nézni és anélkül, hogy egy szempillám megrándulna, tudni fogja, hogy azt kell mondani, hogy nem volt ott senki.

SZINÉSZ. Hopp! Szóval, ha Mezei előbb rád néz, akkor volt ott valaki.

SZINÉSZNŐ. Mezei abban a pillanatban fog rám nézni, amikor bejön az ajtón. Még mielőtt bármit kérdeztél volna.

SZINÉSZ. Hopp! És ha én elébe megyek? Ha a te távollétedben kérdezem meg? Akkor mikor néz rád?

SZINÉSZNŐ. Akkor már ma reggel rám nézett.

SZINÉSZ. És ha én már tegnap este beszéltem vele?

SZINÉSZNŐ. Akkor tegnapelőtt nézett rám: és, hogy ne fáradj, tíz évvel ezelőtt nézett rám először és azóta mindig tudja, hogy mit kell mondania.

SZINÉSZ. És ha mindezek dacára most belépne és azt mondaná, hogy nálad az este volt egy testőr a páholyban?

SZINESZNŐ. Akkor egészen nyugodt volnék, mert tudnám, hogy te tanítottad be, hogy ezt mondja.

SZINÉSZ. Én tanítottam be? Szóval, ha ellened vall, nem ér a vallomása semmit?

SZINESZNŐ *izgatottan*. Ha te feltételezed, hogy az én kedvemért hazudik, pont épp oly joggal tételezem én fel róla, hogy a te kedvedért hazudik. Tedd ezt mérlegre, mérd meg, és be kell látnod, hogy Mezeivel teljesen hiába rukkoltál ki. Van még ennél is jobb?

SZINÉSZ. Van.

SZINESZNŐ. És mindez, amit itt eddig velem csináltál, nem tréfa?

SZINÉSZ. Nem.

SZINESZNŐ *sírásra álló hangon*. Minden, amit itt eddig csináltál, nem tréfa?

SZINÉSZ. Nem, fiam, nem.

SZINESZNŐ. És feltételezed rólam, hogy a távollétedben, mialatt te dolgozol, kinlódol, kenyeret keresel. én katonákkal mulatok?

SZINÉSZ. Istenem . . . katonákkal . . .

SZINÉSZNŐ. Hogy én, aki szabad voltam és ha csak egyszerűen tetszettél volna nekem, a szeretőd lettem volna és mégis feleségül mentem hozzád, odaadtam a szabadságomat, az életemet . . . hogy én téged . . . hogy én a te távollétedben katonákkal mulatok ?

SZINÉSZ. De fiam, ne izgasd magad, ne csinálj jeleneteket, én nem mondtam, hogy katonákkal mulatsz . . . én . . .

SZINÉSZNŐ. Hát mit mondtál? Sokkal rosszabbat mondtál. És mit csinálsz most? Most azt hiszed, hogy hazudtam neked . . . hogy én tenéked hazudtam ! . . . hogy én téged csallak . . .

SZINÉSZ. Az istenért, ne izgasd magad, fiam . . .

SZINÉSZNŐ. Mert még ha igaz volna is ez az örület, amit biztosan megint Sárvári Kata hazudott neked rólam . . . biztos, hogy Sárvári Kata . . . még ha igaz volna is az, hogy megismerkedtem egy emberrel, hát változtat ez egy hajszál-

HARMADIK FELVONÁS.

nyit is azon, hogy neked adtam a fiatal
életemet? *Sír.*

SZINÉSZ. De drága, jó, fiam . . .

SZINÉSZNŐ. Hát szabad ezt velem csi-
nálni?

SZINÉSZ. Na édesem . . . hát ezt igazán . . .

SZINÉSZNŐ. Velem, akinek minden gon-
dolata te vagy, akinek az élete, a bol-
dogsága, az öröme te vagy . . . te rette-
netes, nyughatatlan vérű . . . hiszen így
megölöd a kedvemet, hiszen így . . . hát
azt hiszed, lesz köztünk még egy ilyen
jelenet? *Ezt hevesen mondta.*

SZINÉSZ. Nem, nem, nem fiam . . . az
istenért, nézd . . .

SZINÉSZNŐ. Hát nem ismersz annyira,
hogyan tudnád, mi jön ez után? És te
tudod, hogy ha énnekem mehetnék
van, akkor el is megyek!

SZINÉSZ. Te képes volnál engem el-
hagyni?

SZINÉSZNŐ. És ha nem volnék rá ké-
pes, hát magamat is elhagynám. El én,
ezt a szerencsétlen életemet.

SZINÉSZ. Mária! Mit beszélsz?

SZINÉSZNŐ. Ezt nem bírom tovább, nem, én érzem, hogy köztünk mindennek vége...

SZINÉSZ. Nem... ne mondj ilyet... hiszen tudod, milyen örülten szeretlek...

SZINÉSZNŐ. És mégis gyanúsítasz.

SZINÉSZ. Dehogy gyanúsítlak.

SZINÉSZNŐ. Hazugságokat hiszel el rólam...

SZINÉSZ. Dehogy hiszek el... Semmit se hiszek el...

SZINÉSZNŐ. Ezt nem mondod meggyőződéssel. Csak, mert tudod, hogy egy percig se maradok melletted, ha kínozol...

SZINÉSZ. Nem kínozlak, ígérem fiam, nem kínozlak többé.

SZINÉSZNŐ. Mondd meggyőződéssel, igaz szivedből, hogy nem hiszed ezt a rágalmat.

SZINÉSZ. Nem hiszem.

SZINÉSZNŐ. Tiszta szivedből mondtad, minden mellékgondolat nélkül?

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZ. Tiszta szivemből, mellékgondolat nélkül.

SZINÉSZNŐ. Mert szeretsz és bizol bennem.

SZINÉSZ. Szeretlek, bízom benned.

SZINÉSZNŐ. Az egész rágalom volt, hazugság volt, valaki gazul bécsapott.

SZINÉSZ. Rágalom volt, hazugság.

SZINÉSZNŐ. Nem volt itt senki, a páholyban sem volt senki . . .

SZINÉSZ. Senki.

SZINÉSZNŐ. Csak én voltam ott, a mával és rád gondoltam . . . és a te szép meleg szemedre gondoltam . . . és vágyódtam utánad, vártam, hogy jöjj már hozzám vissza . . . szeretlek . . .

SZINÉSZ. Édes . . . édes . . .

SZINÉSZNŐ. Milyen nagyon kell, hogy szeresselek, ha ezért meg tudok neked bocsátani . . . megbocsátok neked . . .

SZINÉSZ *már térdel előtte.* Örök, egyetlen szerelmem vagy . . .

SZINÉSZNŐ. És most mondd meg, ki a rágalmazó? Ki látott?

A TESTŐR.

SZINÉSZ *szégyenkezve.* Nem mondhatom meg.

SZINÉSZNŐ. Ki látott ?

SZINÉSZ. Kinevetnél, ha megmondanám . . .

SZINÉSZNŐ. Látod ? Látod, milyen szárnalmas alak lehet az, hogy meg se mered nevezni . . . Látod, kinek hiszel ? Szeretsz ?

SZINÉSZ. Szeretlek *a kezét csókolja.*

SZINÉSZNŐ. Hiszel bennem ?

SZINÉSZ. Hiszek.

SZINÉSZNŐ *a szeméhez tartja a zsebkenőjét.*

SZINÉSZ. Bocsáss meg . . . szerelmes vagyok . . . nagyon . . . és most . . . hát miért sírsz ?

SZINÉSZNŐ. Hiszen ha én azt neked megmondhatnám, hogy most miért sírok . . . *el hátul.*

A színész egyedül marad térden, a sarkára ül, bambán néz maga elé és bólogat.

KIRITKUS *belép.* Mit csinálsz te itt ?

SZINÉSZ. Pszt ! Most ne zavarj.

HARMADIK FELVONÁS.

KRITIKUS *szétnéz, szünet, hozzámegy.* Mit csinálsz, fiu?

SZINÉSZ. Épp most hiszem el neki, hogy nem voltam nála és nem csókoltam meg.

KRITIKUS. Az más *visszahúzódik.*

SZINÉSZ *fölkel.* Hát ehhez mit szólsz?

KRITIKUS. Elhitette veled, hogy nem voltál ott?

SZINÉSZ. El.

KRITIKUS. Hogy nem csókoltad meg?

SZINÉSZ. El. Nem tudtam sehol megfogni . . . mind hazudtak . . . ő a legjobban . . . még ha veled szembesítettem volna, te is hazudtál volna.

KRITIKUS. Ugy van.

SZINÉSZ. Nem tudtam rábizonyítani semmit . . . Csak úgy, hogy leleplezem magamat.

KRITIKUS. No és ezt miért nem tetted meg?

SZINÉSZ. Mert még ez elől is kibujt . . . sirt . . . szerelmet vallott . . . ebbe összetört volna . . . talán . . . az öngyilkosságba

kergettem volna . . . megijedtem . . . nem mertem . . . Hát . . . hát elhittem neki.

KRITIKUS. Hallatlan.

SZINÉSZ. Ugyan kérlek . . . «Hallatlan» . . . hát mi van ebben hallatlan . . . Hát elhittem, ez még nem olyan nagy szégyen. Képzeld, mi mindent hittem volna el neki, ha mással csalt volna meg!

KRITIKUS. Igazad van . . . Sőt . . . öregem . . . te olyan meggyőzően beszélsz, hogy . . . talán tényleg nem voltál ott? Talán ez az igaz.

SZINÉSZ. Az az igaz, öregem, amit egy asszony hazudik.

KRITIKUS. No és most . . . ennél maradtok?

SZINÉSZ. Nem. Most egy kicsit pihentem . . . most kifujtam magam . . . lélekzethez jutottam . . . most majd következik a döntő leleplezés . . . az utolsó fegyver . . . az ítéletnapja . . . amikor már az asszonyi hazugság nem ér semmit.

KRITIKUS. És ez mikor következik?

SZINÉSZ. Most mindjárt.

KRITIKUS. Látod, ezt szeretném végignézni.

SZINÉSZ. Nem lehet. Ezt a nagy életleszámolást nem csinálom publikum előtt. Ez a magam keserves magánügye. Menj most el, Mezei, de őt után jőjj vissza. Menj le egy félóra a kávéházba. Itt most kivégzés lesz. Akkor már túl teszünk mindeneken . . .

KRITIKUS. Na, na, na, na . . .

SZINÉSZ. Menj . . .

KRITIKUS. A viszontlátásra. *El.*

SZINÉSZNŐ *belép.* Még itt vagy ?

SZINÉSZ. Miért mentem volna el ?

SZINÉSZNŐ. Az ajtót hallottam csapódni.

Szünet.

SZINÉSZNŐ. Ha ti férfiak, megtudnátok a feleségeteket érteni, akkor most azt mondanám neked, hogy menj el hazulról.

SZINÉSZ. Vársz valakit ?

SZINÉSZNŐ. Micsoda ostoba beszéd ?

SZINÉSZ. Hát akkor miért menjek el hazulról ?

SZINÉSZNŐ. Menj egy kicsit el. Menj a kávéházba, hogy egy kicsit ne lássalak. Menj sétálni, ha csak egy félóra is . . . Érts meg . . . ezután a borzasztó jelenet után nem tudlak nézni . . . hagyj magamra egy kicsit . . . ideges vagyok.

SZINÉSZ. El akarsz küldeni.

SZINÉSZNŐ. El.

SZINÉSZ. Hát jó, angyalom. Hogy lásd, még az idegességedet is respektálom. megyek.

SZINÉSZNŐ. Ez nagyszerű. Várok valakit. Talán a testőrt várom. Itt adtam neki randevut, a lakásomon. Hát ennek most már nem lesz vége ?

SZINÉSZ. Jó, jó, angyalom. csak ne kezd újra. Megyek, megyek. Csak előbb kipakolom a jelmezenet, mert nagyon összegyűrődik.

SZINÉSZNŐ *hangosan sóhajt és boszúsan*
^{leül.}

SZINÉSZ *a kofferhez lép.* Elég baj, hogy

nékem Rétháti miatt abba kell hagynom a vendégszereplésemet.

Szünet.

SZINÉSZ. Egyszer alakul úgy a műsor, hogy nekem egymásután három szabad estém van. akkor is, kapja magát Rétháti és beteget jelent, pedig egészen biztos, hogy épp oly kevésbé beteg, mint én.

SZINÉSZNŐ. Az valószínű.

SZINÉSZ. És ezt nem először csinálja.

SZINÉSZNŐ. Tele van adóssággal.

SZINÉSZ. Mindene le van foglalva. Kártyázik.

SZINÉSZNŐ. Lóversenyen sokat veszít.

SZINÉSZ. Nagyba játszik. Igy nem csoda, hogy 18,000 koronából nem tud megélni. Pedig abból meg lehet élni.

SZINÉSZNŐ. No, fényesen nem.

SZINÉSZ. Dehogyan nem. Mit fizet lakásért az ilyen garzonember. Fizet mondjuk sokat, 2000 koronát. Annyit fizet.

SZINÉSZNŐ. Óh, annyit . . . annyit, bizonyára fizet . . .

SZINÉSZ. Ez 2000.

SZINÉSZNŐ. 2000.

SZINÉSZ. Most vedd a ruházatát. Ami ruha neki a színpadon kell, azt kiállítom havi 200 koronából, ez 2400 . . . ez összesen 4400 . . .

SZINÉSZNŐ. Igen . . . 4400.

SZINÉSZ. Na most koszt. mosás, fűtés, világítás . . .

SZINÉSZNŐ. Fűtés, világítás . . . Bizony.

SZINÉSZ. Mondjunk sokat.

SZINÉSZNŐ. Mondjunk sokat.

SZINÉSZ. Hát, ha nagyon sokat mondunk: 10,000 korona. Az 14,400 . . . mondjuk 15,000 . . . Hát még elcigarettazik 3000-et . . . megvan a 18.000. Hát hol van itt a nyomor?

SZINÉSZNŐ. Nahát . . . nyomor . . . azt nem mondtam. Én csak azt mondtam, hogy abból az összegből fényesen nem lehet nálunk megélni.

SZINÉSZ. Attól függ, mit ért az ember fényes élet alatt?

SZINÉSZNŐ. Hát, hogy . . .

SZINÉSZ. Hogy mindig legyen nála 1000 korona fölösleges pénz . . .

SZINÉSZNŐ. Na . . . 1000 nem kell. De 500 . . . az mindig legyen nála.

SZINÉSZ. Azért élhet valaki például fényesen úgy is, ha teszem . . . Budán lakik . . .

SZINÉSZNŐ. Budán ?

SZINÉSZ. Csak ne nézd le Budát . . . én nem lalnám Budán egy millióért sem, mert próbára jární, hazarohanni ebédelni, aztán este előadás után kimelegedve át a hidon . . . nem, én nem lalnám ott.

SZINÉSZNŐ. Te nem lalnál ott . . . és más-tól megkivánod, hogy odamenjen lakni ?

SZINÉSZ. Mert lényegesen olcsóbbak a lakások. Egy egész új városnegyed épült a Lágymányoson és ott gyönyörű lakásokat látni, igen olcsón. 1500 koronáért kapsz az első emeleten három szép utcai szobát . . .

SZINÉSZNŐ. 1500 koronáért ? Az első emeleten ?

SZINÉSZ. Sőt 1200-ért is.

SZINÉSZNŐ. Na, az valahol nagyon messze lehet.

SZINÉSZ. Villamos megy a ház előtt.

SZINÉSZNŐ. És 1200 korona három . . . utcai szoba az első emeleten? Na, ezt igazán csodálom . . . A híd közelében az majdnem lehetetlen. Én láttam lakásokat a Gellérthegy tövében és éppen olyan drágák, mint a Teréz-körúton. *Ez volt az első szemtelen mondat.*

SZINÉSZ *dadogva*. Nem muszáj a híd közelében lakni. Csak nálunk félnek úgy az emberek a távolságoktól. Berlinben mindenki a városon kívül lakik.

SZINÉSZNŐ. És Londonban az egész belváros már nem egyéb, mint csupa üzlethelyiség, meg iroda, meg hivatal és akit csak éppen szigorúan nem köt a foglalkozása a város belsejéhez, az künn lakik a villájában, a város végén. Persze, ilyesmi lehetséges olyan városban, mint London, ahol oly nagyszerűek a közle-

kedési viszonyok. Nálunk Buda már nem is a főváros.

SZINÉSZ. Csakhogy azért még sem kültelek. Budán finom arisztokratikus hangulat vonul végig. *Hogy újabb rémületet keltsen, itt megy át a testőr hangba.*

SZINÉSZNŐ. Igen, igen.

SZINÉSZ *teljes testőr hangon.* Az a finom, kicsit konzervált csöndesség . . . különösen a várban . . .

SZINÉSZNŐ. Igen, azok a csöndes kis utcák . . .

SZINÉSZ. Azok a kedves vieux style házacskák, a romantikus kapukkal . . .

SZINÉSZNŐ. Nagy, nehéz kapuk, régi módiak . . .

SZINÉSZ. És a házaknak az a kedves Biedermeier-hangulata . . . Az udvar és az udvari élet is valami finom előkelőséget kölcsönöz ennek a városrésznek . . . .

Az óra ötöt üt. Kis szünet.

E beszélgetés alatt, attól a pillanattól kezdve, hogy a színész a kofferhez lépett, a követke-

zök történtek: A férj leveti a kabátját, mintha ingujjban könnyebben menne a csomagolás. Kinyitja a nagy koffert. A férj beszél könnyedén, folyamatosan, az asszony immel-ámmal felelget, de amint az első rémületen túl van, ő válik beszédesebbé és természetesebbé, amit a férj bámulva tapasztal s most egy pillanatra ő válik zavarttá. Mert ezalatt kivette a kofferből a piros testőrkabátot, kirázta, meg-simogatta, felvette és begombolta. Aztán kivette a sisakot és az asztalra állította. Kivette a nagy fehér köpenyt és egy széktámlára tette. Kivett egy skatulyát, amelyben a testőr parókája és bajuszkája volt. A parókát szeretettel tisztogatta, simítgatta, majd fejére tette és a kis bajuszt felragasztotta. Így lassan, a témával együtt a beszédje külsőségeiben is áttért a testőr modorára, miközben többször az órára nézett. Az asszonyon halálos nyugalom látszik.

SZINÉSZ. *Amint az óra elütötte az ötöt, katonásan előlép, összeüti bokáját, szalutál.*

SZINÉSZ *mosolyog. Öt óra. Azt hiszem, asszonyom, ennél pontosabban maga*

őfelsége sem szokott megérkezni. *Egy lépést hátralep.*

SZINÉSZNŐ *fölkel, ránéz.*

Szünet.

SZINÉSZNŐ *hirtelen, mosolyogva, tegnapi allűrjeivel, a világ legtermészetesebb hangján.*

Hozta isten. kedves gróf: foglaljon helyet. Tegnapi helyét mutatja. Már azt hittem, nem jön.

SZINÉSZ. Tessék ?

SZINÉSZNŐ. Na, milyen volt tegnap az udvaribál ? Borzasztó unalmas lehet egy ilyen feszes multság, ahol az emberek egy hangos szót, egy hevesebb mozdulatot nem mernek tenni. Sokáig volt ott ?

SZINÉSZ *bambán.* Sokáig.

SZINÉSZNŐ. Na, azért azt mi, egyszerű polgárok is tudjuk, hogy a bál maguknál, felsőbb régióknál, nem tart kivilágos-kivirradtig . . .

SZINÉSZ *saját hangján.* Mi ez ? Mit beszélsz ?

SZINÉSZNŐ. Tessék ?

SZINÉSZ. Hát mi ez ? Hát hogy beszélsz

velem? Szerepet mondasz? Színházat játszol?

SZINÉSZNŐ. Én játszom színházat? Te játszol színházat, édesem, még jelmez is van rajtad.

SZINÉSZ. De hát... de hát... mi ez, ahogy most velem beszélsz... ahelyett, hogy leleplezve, megtörve bocsánatot kérnél és belátnád, hogy ez az a pont, ahol a te hazugságaid már nem használnak, hát... mi ez? Hogy beszélsz? Nem értesz ebből egyszerre mindent?

SZINÉSZNŐ. Dehogyan nem.

SZINÉSZ. Hát akkor mi ez? Mit csinálsz?

SZINÉSZNŐ. Mit csinálok? Folytatom a komédiát ott, ahol tegnap este elhagytuk. Már csinálom a kedvedért tegnap délután öt óra óta, hát... ha akarod, folytatjuk tovább... de azt hiszem, most már talán elég volt.

SZINÉSZ. Tegnap délután öt óra óta csinálsz?

SZINÉSZNŐ. Igen. *Határozottan.*

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZ. Most azt akarod mondani . . .
Fölkel, szinte rémülten. Szent isten, te most azt akarod mondani, hogy azonnal rámismertél.

SZINÉSZNŐ. Nem csak akarom mondani, de mondom is. És nem csak mondom, de így is van.

SZINÉSZ. Nem . . . ez nagyon is nagy-szerű volna, ha te most magad, ebben a rettenetes percben, mint aminő ez most itt közöttünk, ilyen könnyen ki tudnád vágni.

SZINÉSZNŐ *nyugodtan.* Tegnap délután fél öt órákor jöttél be, öt óra egy perckor már rádismertem. öt óra két perckor haboztam, hogy a szemedbe nevessek-e és öt óra három perckor már elhatároztam, hogy kötélnek állok. Játsszuk végig.

SZINÉSZ. Nem igaz.

SZINÉSZNŐ. Te szegény ember!

SZINÉSZ. Most igazán nem értem, miért vagyok szegény.

SZINÉSZNŐ. Mert ime, magadról el-

hiszed, hogy a megtévesztésig jól tudsz egy nehéz szerepet eljátszani — és nekem nem akard elhinni, hogy jól játszottam egy sokkal könnyebb szerepet. Pedig . . .

SZINÉSZ. Pedig ?

SZINÉSZNŐ. Pedig vagyok olyan jó színész, mint te.

SZINÉSZ. Na, na, na !

SZINÉSZNŐ. Amennyivel jobb vagyok.

SZINÉSZ. Na, na, na ! Ne vigyük erre a térre a dolgot. Mert ha már erre a térre visszük a dolgot . . . ha összehasonlításokba megyünk bele . . . Magyarországon, a Nők barátjában De Ryonst nálam jobban még senki se tudta eljátszani . . . te persze, nagyon jó Kaméliás hölgy vagy, angyalom, de bocsáss meg, nálad már láttam jobbat.

SZINÉSZNŐ. Kaméliást ? Ja igen. Talán Duse, azt nem mondom.

SZINÉSZ. Sarah sem volt éppen rossz.
Gúnyyal.

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZNŐ. Sarah? Sarah nem volt rossz? Sarah jobb volt, mint én?

SZINÉSZ. Hát Mezei azt írta, hogy te voltál jobb, de...

SZINÉSZNŐ. Sarah jobb volt, mint én? Ezt most hallom először tőled. Miért hallgattad ezt el tíz évig előttem?

SZINÉSZ. Mert úgy gondoltam, hogy amíg te tiszteled az én művészetemet, addig nekem is kötelességem...

SZINÉSZNŐ. Én tisztellem a te művészetedet? Én nem láttam nálad jobb De Ryonst? Mert nem mondtam? Ez jó. Még most se mondom meg annak a nevének, aki jobb volt, mint te. Tudod, hol láttam egy nálad jobb De Ryonst? Pakson.

SZINÉSZ. Arra az egyre kérlek, hogy a művészetemet ne vond bele a vitába. Én se vonom be a tiédet.

SZINÉSZNŐ. Miért nem tételezed fel rólam, hogy én is be tudtalak csapni téged! Erre felelj. Miért szabad neked megjátszani a testőrt, olyan jól, hogy

én elhigyjem — és miért nem szabad nekem megjátszani azt, aki elhiszi a testőrnek, hogy testőr, olyan jól, hogy te elhigyjed, hogy én elhittem?

SZINÉSZ. Mert engem egyszerűen nem lehetett felismerni. Na. És akármit is **mondasz.**

SZINÉSZNŐ *vállat von.*

SZOBALÉÁNY *be.* Nagyságos úr kérem...

SZINÉSZ *ordítva.* Miii?

SZOBALÉÁNY. Nagyságos úr kérem...

SZINÉSZ. Micsoda nagyságos úr... vagy különben... *csendesebben* maga nem számít, fiam, mert maga egy kis mindentudó, maga hallgatózik. Mit akar?

HITELEZŐ *megjelenik a küszöbön.* Jó napot kívánok.

SZOBALÉÁNY. Azt kérem, hogy ez az ember úgy erőszakoskodik avval a rongy számlával... hiába mondom neki, hogy nem tetszik itthon lenni... nem lehet **bemenni, mégis...**

HITELEZŐ *belép.*

SZOBALÉÁNY *el.*

HARMADIK FELVONÁS.

HITELEZŐ *odamegy a színészhez; előbb az asszonyt nézi, aztán őt. Nagyságos művész úr ... legalább ötven korona részletet ... elébe tartja könyörgőleg a számlát.*

SZINÉSZ *testőr hangon* Micsoda művész úr? Kivel méltóztatik engem össze-
tévesztteni?

HITELEZŐ *szemérmesen nevet.* Tetszik bol-
londozni.

SZINÉSZ. Ki bolondozik kegyeddel, ke-
gyed marha! Kinek néz engem?

HITELEZŐ *ravasz mosollyal, kézlegyintéssel.*
Uram. Akinek színész tartozik, azt már
nem csaphatja be a világon senki.

SZINÉSZ. Mi?

HITELEZŐ. Uram. Húsz év óta járok a
művész urakhoz a Weinlovitsnak inkasz-
szálni. Engem 87-ben már a sülyesztőn
is leeresztettek. Én már mindenen kö-
rösztül mentem. Lehet, hogy az édes-
anyja nem ismeri meg a nagyságos mű-
vész urat, de amíg nekem tartozik, akár-
hogy elkenyi magát, én megismerem, az
istállóját neki!

SZINÉSZ *elfordul kétségbeesetten.*

HITELEZŐ. És ötven koronáért nem is érdemes, tessék elhinni.

SZINÉSZ *bankót ad neki.* Takarodjék.

HITELEZŐ. Alásszolgája.

SZINÉSZNŐ. Isten vele, maga kedves, szép ember. Pá.

HITELEZŐ *el.*

SZINÉSZNŐ. No látod, angyalom.

SZINÉSZ. Nem látok semmit. Ez nem maszk. Nem vagyok festve . . . csizmám, nadrágom hiányzik . . . és különben is itt most világos van, teljes világosság . . . tegnap pedig itt is félhomály volt, a páholyban pláne. És végre is: ez megismert és te nem ismertél meg . . . Nem fiám, ebből még nem következik az, hogy tegnap megismertél.

MAMA *be jobbról. Szünet. Édeskedve.* Pardon . . . ezer bocsánat ezért a túlságosan házias ruházatért, de nem tudtam . . . hogy gróf úr már itt van . . . ha jól tudom, csak öt óra után vártuk . . . de a gróf úr még az arisztokratikus pontos-

ságot is túlozza és olyan pontosan érkezik . . . *akadozni kezd, látna a színész egyre gúnyosabb, dühös arcát . . .* hogy . . . egyenesen zavarba hoz ha . . . de a házkörüli teendőim . . . *az ajtó felé oson . . .* a teendőim . . .

SZINÉSZ. Te disznó! Te boszorkány! Mars ki!

MAMA. Szent isten! *Hanyat-homlok menekül.*

SZINÉSZ. Ne merj a szemem elé kerülni! *Mama el.*

SZINÉSZNŐ *hangosan.* Ne merd hántani, az anyámat!

SZINÉSZ *kérdő pillantással fordul felé.*

SZINÉSZNŐ. Ne felejtsd el, hogy azért távolról rokonom!

SZINÉSZ. Na most mondd, hogy megismertél?

SZINÉSZNŐ. Mondom.

SZINÉSZ. Azt elhiszem. De miért nem mondtad akkor?

SZINÉSZNŐ. Azért nem szóltam, hogy végig csináld. Ez az ötlet úgy megfo-

gott . . . úgy imponált . . . én végig akartam veled játszani ezt a komédiát . . . de tudod . . . egészen végig. Én meg akartam hódolni neked . . . én . . . ha vártál volna . . . megláttad volna . . . oda akartam adni magam neked . . . és csak aztán, csak aztán leleplezni magamat és téged . . . és megmondani neked, hogy megszerettelek újra ezért a szomorú, elkeseredett, szép játékért, ezért a gyerekes és mégis nagy szerelmet sugárzó boldonságért . . . mert, akiért ezt a véresen fájdalmas tréfát végig szenvedni egy férfi, az . . . az . . . kell, hogy megszeresse azt a férfit, még ha soha nem szerette is . . .

SZÍNÉSZ. Te engem megint . . . te engem megint leveszel a lábamról.

SZÍNÉSZNŐ. Azt nem tudtam, nem vártam, hogy ostoba leszel és nem lesz erőd végig csinálni az egészet . . . hogy megfosztasz ettől az érdekes, szép éjszaktól. Mind ilyenek vagytok.

SZÍNÉSZ. Mind ilyenek vagyunk. De ti

meg mind ilyenek vagytok. *Ravaszul mutat rá.*

SZINÉSZNŐ. Mi meg ilyenek vagyunk.

SZINÉSZ *halkan, kigyócsúsúzással: biztosan a dolgában, teátrálisan.* És ha rámismertél . . . jó . . . tegyük fel, hogy rámismertél . . . akkor az előbb, amikor itt faggattalak, hogy ki volt itt, meg ki volt a páholyban . . . akkor mért méltóztattál olyan kétségbeesett ügyességgel letagadni az egészet . . . nekem, aki . . . aki . . . akire ráismertél. Nekem, magamnak.

SZINÉSZNŐ *készen, ép oly halkan.* Mert meg akartam neked mutatni egy és mindenkorra, hogy ha egy asszony egyszer igazán le akar tagadni valakit, akkor le tudja tagadni még magának annak a valakinek is.

SZINÉSZ. Ezért tagadtad.

SZINÉSZNŐ. És azért, mert reméltem, hogy megértesz és soha többé még csak meg se fogod próbálni, hogy faggass, vallass . . . és megfogod érezni, hogy magától még csak elszólja magát egy

igazi asszony, de ha vallatják, akkor soha.

SZINÉSZ. Vagyis, hiába minden.

SZINÉSZNŐ. Minden hiába.

SZINÉSZ. Ha meg akarsz csalni, megcsalsz.

SZINÉSZNŐ. Nem örülök neki, hogy így van. De így van. Ez nagyon szomorú. *Magyarázólag mondta.* De így van. *Sóhajtván:* *ravasz-boldogan.* De így van.

SZINÉSZ. Vagyis... ha én most okos ember vagyok, elhiszem neked, hogy az első percben ráismertél.

SZINÉSZNŐ. Csak a második percben. Ezzel tartozom a színészi tehetségednek.

SZINÉSZ. Higyjem el. De ha nem tudom elhinni?

SZINÉSZNŐ. Én a te helyedben elhinném.

SZINÉSZ. Te elhinnéd?

SZINÉSZNŐ. Igen. Habozás nélkül. *Kedvesen, folyékonyan, de becsületesen.* Tartozol ezzel a nyugalmadnak. Ne mondd, hogy: «de». Arra figyelmeztetlek, hogy ha ezt most nem tudod elhinni...

akkor én . . . én . . . mással már igazán nem szolgálhatok . . . Ez az egyetlen út . . . *hirtelen* és hangsúlyozom, hogy amellet még igaz is.

SZINÉSZ *elgondolkozik*. Igen.

SZINÉSZNŐ. Na, megy valahogy?

SZINÉSZ. Várj csak. *Kedvesen, szomorúan*. Meg fogom próbálni. Hát azt mondtad, hogy a bajuszomat . . . idegesen . . . hogy mondtad?

SZINÉSZNŐ *mutatja, fontoskodva*. Ragasztgattad . . . nyomogattad . . .

SZINÉSZ. Ez jó . . . de tudja isten . . . igen, ez elég jó . . . odanyul az ember, igen. Ez nem rossz . . . de . . . ne vedd rossznéven . . . hazudjál egy jobbat is.

SZINÉSZNŐ. Egy jobbat is. Hát várj csak. *Gondolkozik*.

SZINÉSZ. Ez érdekes. Az előbb úgy hazudtál, mint a vízfolyás. És most töröd a fejed.

SZINÉSZNŐ. Ja fiam, ha nem muszáj, akkor nehezen megy.

SZINÉSZ. Gyerünk, gyerünk. Valami jót.

SZINÉSZNŐ. Azzal is elárultad magad hogy a saját cigarettádat dicsérted. Ezt mindenki szidja, csak neked ízlik.

SZINÉSZ. Úgy, úgy... Ez már... ez nem rossz. Ez egészen jó. Na még!

SZINÉSZNŐ *kedvesen*. És... a te csókod... de ezt egészen komolyan mondom... látod, azt te nem tudod elmaszkírozni... az oly őszinte volt... az annyira a tied... azt annyira nem lehet félreismerni...

SZINÉSZ. Ja, abban a percben magam is megijedtem, mert éreztem... ott a páholyban... hogy nagyon őszintén csókoltalak meg... ott igen, igen... ott kitört belőlem az őszinte mozdulatom... látod, ez egy nagyon jó megfigyelés... látod, ha azt mondod, hogy abban a pillanatban rossz színész voltam, hát nem haragszom, mert ezt magam is éreztem... de hát csuda, mikor a te ajkad... mikor a te ajkad... be látom... *bevallólag* igen... ott rám ismerhettél...

SZINÉSZNŐ. Mert az a mozdulatod, amivel előbb, mintha . . . mintha keresnéd a száddal a számot . . . így valahogy . . . ez olyan karakterisztikus . . .

SZINÉSZ *beismerőleg*. Igen, igen ez hiba volt . . . Ezt mindjárt éreztem. De ha itt nem hibázom el, akkor nem jöttél volna rá!

SZINÉSZNŐ. Ugyan, fiam . . . és a szemed . . . Az nap mikor először lettem a tiéd, mit mondtam . . . mit mondtam a szemedről?

SZINÉSZ. Hogy . . . várj csak . . . hogy a sötét nézőtéren . . .

SZINÉSZNŐ. Azt, azt.

SZINÉSZ. Hogy mikor játszol, a sötét nézőtétről nem látszik a szinpadra más csak az az ezer szem, amin a szinpad fénye visszacsillámlik . . . és hogy egyszer . . . e közül az ezer szem közül az enyémet megismerted . . . meg is tudtad pontosan mondani, hányadik sorban, hányadik széken ültem. Igen . . . a szemem! . . . erről is megfeledkeztem, de

ha nem is feledkeztem volna meg, azt igazán nem lehet elmaszkírozni.

SZINÉSZNŐ. A szőke szemöldök, az tökéletes volt.

SZINÉSZ. Pedig festékkel csináltam. De a szemem . . . tényleg, erre gondolhatam volna. A szem borzasztóan elárulja az embert. Nem is annyira a szem, mint inkább a tekintet.

SZINÉSZNŐ. Az a szép, szomorú, meleg tekinteted.

SZINÉSZ. Az árult el.

SZINÉSZNŐ. Most is úgy nézel.

SZINÉSZ. Pedig nem akarok.

SZINÉSZNŐ. Erről nem tehetsz. Így születted. Nekem születted. Az én boldogságomra. *Feláll.* Te édes, jó te. Te nagy gyerek. Ha mindenki, aki katonaruhát visel, ilyen hős volna, mint amilyen te vagy . . . pedig te csak tréfából vetted föl . . .

SZINÉSZ *letérdel elébe.* Drága . . . okos . . .

SZINÉSZNŐ. Szeretsz ?

SZINÉSZ. Szeretlek.

SZINÉSZNŐ. És . . . nem teszel próbára többé ?

SZINÉSZ. Nem.

SZINÉSZNŐ. Bízni fogsz bennem ?

SZINÉSZ. Örökké.

SZINÉSZNŐ. Hiszel nekem ?

SZINÉSZ. Hiszek.

SZINÉSZNŐ *a zsebkendőjét a szeméhez teszi.*

SZINÉSZ. Miért sírsz ?

SZINÉSZNŐ, Most már megmondhatom, miért sírok. Tudod . . . mert ilyen . . . . mert ilyen nagyon szeretsz . . . és én ezért . . . egy kicsit szégyellem magam. *Kimegy.*

SZINÉSZ *térdénállva marad.*

KRITIKUS *belép.* Mi az fiam, hát te megint térdelsz ?

SZINÉSZ. Megint.

KRITIKUS. Talán megint elhittél neki valamit ?

SZINÉSZ. Megint.

KRITIKUS. Mit ?

SZINÉSZ *fölkel.* Azt, hogy tegnap délután ebben a maszkban az első . . . a máso-

dik percben rámismert és hogy az egész komédiát részint az én kedvemért játszta végig, részint pedig azért, mert izgatta, mert a végét is akarta . . . mert tetszett neki . . . mert imponált neki . . . mert . . . és mert ilyenkor beleszerethet valaki másodszor is a férjébe.

KRITIKUS. Hm!

SZINÉSZ. Neked ez nem megy a -fedbe? Úgy nézel rám, mintha nem hinnéd el neki, hogy rögtön rámismert . . . Mit gondolsz . . . Igazán . . . a te véleményedre is kíváncsi vagyok . . . Hát mit gondolsz? Nem ismert rám?

KRITIKUS *pauza után, nagyon halkán.* Hát persze, hogy rád ismert.

SZINÉSZ *szégyenkezve.* Mert azért egy pár hibát csináltam.

KRITIKUS. Nem is kellett hibát csinálnod. Én régi színházi ember vagyok . . . én mondom neked . . . az ilyen tökéletes illuziót adó maszkok . . . az legenda. Ez fizikai lehetetlenség. Mi az, csak nem sírsz?

HARMADIK FELVONÁS.

SZINÉSZ. Ugyan !

KRITIKUS. Nincs a világon színész, aki ezt . . . aki ezt . . .

SZINÉSZ. És neki oly nagyszerű szeme van. Rá kellett, hogy jöjjön. Csodálnám, ha neked nem mondta volna.

KRITIKUS *szégyelve, hogy a barátja mit kíván tőle.* Hát persze, hogy mondta.

SZINÉSZ. És ezt te csak most mondod.

KRITIKUS. Hát istenem.

SZINÉSZ. Istenem. *Elgondolkozik.*

KRITIKUS. Mondd, fiam. Akarsz nekem egy nagy szívességet tenni ?

SZINÉSZ. Mi az ? Igen.

KRITIKUS. Eridj és vedd le ezt a jelmezt. Nagyon szomorúan áll rajtad.

SZINÉSZ. Sokkal szomorúbban állna, ha sikerült volna teljesen elmaszkírozni magamat. *El.*

KRITIKUS *utána néz.*

SZINÉSZNŐ *be.*

KRITIKUS *nagyon mélyen meghajlik.*

SZINÉSZNŐ *ugyan úgy tesz.*

Hosszasan egymásra néznek. Aztán a kritikus jobbra megy, az újságot veszi, kinyitja, leül, de nem veszi le a szemét az asszonyról. Az asszony komolyan állja a pillantást. Kritikus olvasni kezd, miután a fejét csóválta, e pillanatban a nő zongorához ül és lapoz a kötétében. Szünet.

KRITIKUS *gúnyosan.* Tessék?

SZINÉSZNŐ *hátrafordul.* Mi az?

KRITIKUS. Mondott valamit?

SZINÉSZNŐ. Nem.

KRITIKUS. Csak azért, mert . . . mintha mondott volna valamit.

SZINÉSZNŐ. Nem szóltam egy szót sem.

KRITIKUS. Pardon. *Visszabujik az újságba.*

SZINÉSZNŐ *az eddigi Chopint kezdi játszani.*
Néhány taktus után bejön a színész, rendes ruhájában. Megcsókolja a színésznő homlokát, amelyet az zongorázás közben odatart neki.

Zongora elhallgat.

SZINÉSZ. Szeretsz?

SZINÉSZNŐ. Szeretlek.

SZINÉSZNŐ *tovább játszik.*

SZINÉSZ *leül oda, ahol a darab kezdetén*

HARMADIK FELVONÁS.

ült és újságot néz: olvas. Abbahagyja. A nőt nézi.

KRITIKUS leteszi a lapot. A színészt nézi.

SZINÉSZ a kritikusra néz.

KRITIKUS felkapja a lapot, tovább olvas.

SZINÉSZNŐ abbahagyja a zongorázást, az ablakhoz megy, ugyanúgy, mint az első felvonásban.

SZINÉSZ követi szemmel, amikor a jelt is megadta, elmosolyodik és bólogat, hogy «engem ugyan nem csapsz be.» Aztán a kritikusra néz, aki szintén követte a nézésével az asszonyt, s aki szintén bólogat, de aki a férj pillantására hirtelen felkapja a lapot és olvas. A színész is lassan felveszi a lapot és olvas.

SZINÉSZNŐ visszanéz rájuk, a zongorához ül és tovább játsza Chopint.

Függöny.

286

610102

Molnár, Ferenc
A testőr.

LaEur
M7276te

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

